appareret, eum cum Arianis ſentire. Si vero baptizandus eſſet infans in vitæ diſcrimine poſitus, nec alius præter hæreticum adeſſet, qui Baptiſmi ritum noſſet; illum tali Miniſtro baptizandum offerre oporteret: nullus enim offenſionis, & ſcandali in hypotheſi occaſio præberetur.

IX. Sed dices. Nemo vertit crimini Conſtantino Magno, quod Nicomediæ, inſtante morte, ab Euſebio Epiſcopo Ariano baptizatus fuerit: ſed illud factum Arianæ ſectæ magnam auctoritatem conciliare poterat; ergo &c.

X. Reſpondeo, neg. maj. Primo: quia Conſtantinum baptizatum fuiſſe, non Nicomediæ, inſtante morte, ſed Romæ a Silveſtro conſtans, & verior Traditio eſt, quam defendit Baronius ad ann. Chriſti 324. n. 43. &c.

Verum quia moderni Critici in oppoſitum inclinant, nec ad rem præſentem ſpectat in hanc arenam deſcendere; Euſebii hiſtoriam, qualiſcumque ponderis ſit, admitto: ſed nego iterum maj. Nam Euſebius, *l. 4. de vita Conſtantini, c. 61. & 62.* dicit quidem, quod Conſtantinus *Convocatis Epiſcopis* ſolemni ritu ab eis baptizatus fuit; nullam tamen Euſebii Ariani mentionem facit. —— Deinde: Euſebius, ſi Conſtantinum baptizavit, eſto tunc ſecreto eſſet Arianus, non tamen talem ſe eſſe palam adhuc profitebatur: imo videbatur Catholicus, & Nicænæ Synodo adhærere. —— Tertio, tandem: dato quod Euſebius ibi adeſſet, ac palam Arianus Conſtantinum baptizaſſet. neg. min. Nemo enim ſibi ſcandalum aſſumere poterat; aut Arianiſmo auctoritatem ullam ex hoc conciliatam prudenter exiſtimaret: ſed potius id ex neceſſitate factum, quiſque vir probus credere debuit. Cum enim Conſtantinus toto vitæ ſuæ tempore fuerit maxime Catholicus, & Arianorum hoſtis infenſus; & hoc omnibus, tum Catholicis, tum Arianis notum eſſet; ita ut, quamdiu vixit, conſubſtantialitatem Verbi in Nicæno definitam publice auſi non ſint impugnare: ex hoc facto nec Ariani ſibi quidquam arrogare poterant, nec Catholici ſcandalum ſumere.

§. II.

Reſolvitur Secunda Pars.

XI. Dico primo. Miniſter ſacramenti per ſe loquendo, tenetur non miniſtrare ſacramenta indignis; ac proinde ſi ſciens, ac certus hoc faciat, mortaliter peccat peccato ſacrilegii: quia violat preceptum Chriſti, Matth. 7. v. 7. *Nolite ſanctum dare canibus, neque mittatis margaritas veſtras ante porcos.*

Ratio autem eſt. Tum quia: Miniſter debet eſſe diſpenſator fidelis, & prudens: non eſſet autem ſi bona Domini diſpenſaret indignis. —— Tum quia: tenetur Miniſter non violare ſanctitatem ſacramenti: eam autem ſicut violat, dum ſciens miniſtrat indigne, ut diximus: ita dum eam ſciens miniſtrat indigno. —— Adde, qui communicat peccato proximi, reus ſit peccati: at Sacerdos, qui ſciens miniſtrat indigno, communicat ſacrilegio recipientis; ergo &c.

XII. Dico ſecundo. Miniſter ſacramenti poteſt, per accidens ad vitandum ſcandalum, & injuſtam proximi infamationem, miniſtrare ſacramentum etiam indigno. Hoc docent omnes: & oſtendit exemplum Chriſti, qui miniſtravit Euchariſtiam etiam Judæ, etſi ſciret eum eſſe indignum. Et ratio eſt. Quia cum concurrunt duo præcepta, prævalet illud, quod magis urget; & pro eo caſu ceſſat obligatio alterius præcepti: ſed magis urget præceptum vitandi ſcandalum, & non infamandi injuſte proximum, quam præceptum non miniſtrandi ſacramentum indigno; ergo &c.

XIII. Hinc ſequitur: peccatori occulto non eſſe negandam Euchariſtiam, ſi publice ad eam accedat: ſecus ſi ſolus, ita ut poſſet illi negari ſine ſcandalo, & infamatione. Miniſter enim porrigens Sacramentum indigno, ad vitandum ſcandalum, non cooperatur peccato indigne ſuſcipientis; ſed facit ex juſta cauſa actionem ex ſe indifferentem: ſiquidem ſuſcipiens poteſt ſumere digne, & per ipſum ſtat, quod ſumat indigne.

XIV. Quapropter S. Th. *Quolib. 5. a. 12.* graviter peccaturum dicit Sacerdotem, qui occulto peccatori Euchariſtiam petenti, ut ex una parte ejus vitet infamiam, ſi deneget; & ex alia, ne reus ſiat indignæ ſumptionis, ſi concedat; Hoſtiam non conſecratam ei tribuit (quod ab aliquibus factitatum comperi). Iſte enim Sacerdos adhiberet remedium pejus morbo: pejus enim eſt inducere fictionem in ſacramento, in quo totus Chriſtus qui veritas eſt, continetur: quam porrigere verum ſacramentum indigno. Addit S. Th. quod *Etiam Sacerdos, quantum in ſe eſt, populo fieret idololatrandi occaſio; qui quamvis peccatum idololatriæ non incurreret, æſtimans probabiliter, Hoſtiam eſſe conſecratam: tamen Sacerdos in hoc ipſo, quod Hoſtiam non conſecratam populo exhiberet adorandam, idololatriæ crimen incurreret. Unde hoc in nullo caſu eſt faciendum, ut Hoſtia non conſecrata exhibeatur uni, vel pluribus, tamquam conſecrata. Debet ergo Sacerdos peccatorem occultum primo quidem monere, ut pœnitentiam agat, & ſic ad ſacramentum accedat. Quod ſi pœnitere noluerit, debet ei occulte inhibere, ne aliis communicantibus in publico ſe immiſceat: quod ſi ſic immiſcuerit, debet ei dare Hoſtiam conſecratam.* Hæc S. Th.

QUÆSTIO VIII.

De Subjecto Sacramentorum.

CUm relativa ſimul ſint cognitione, & Miniſter relative dicatur ad ſuſcipientem; ideo quæſtioni de Miniſtro ſubjicienda quæſtio eſt de ſubjecto ſuſceptivo ſacramenti: nimirum, quas conditiones habere debeat ſubjectum, ut valide ſacramentum ſuſcipiat. De conditionibus enim ad licite, & digne ſuſcipiendum, ſuis locis ſigillatim ſermo erit.

DUBIUM I.

An in Suſcipiente Sacramentum, requiratur Intentio, & qualis?

§. I.

De Subjecto Capaci Sacramenti.

I. PRæmitto tamquam certum, ſolum hominem, & hunc viatorem, non Angelum, aut hominem vel jam beatum, vel damnatum, eſſe ſubjectum capax ſacramenti. Et hoc conſtat ex voluntate Chriſti, qui ita diſpoſuit. Sacramenta enim ſunt media, ac remedia, quæ Chriſtus Paſſione ſua, ac redemptione inſtituit; ut eorum applicatione ipſius merita operarentur in ſuſcipiente effectum redemptionis, nempe, liberationem a peccato tum originali, tum actuali, ac ſternerent viam ad ſalutem æternam. Chriſtus autem factus eſt redemptio pro hominibus, non pro Angelis: ſoli homines viatores ſunt capaces morbi, ac remedii, & in via ad ſalutem æternam. Nam Beati ita eam poſſident; ut eam amittere, vel augere nequeant. Damnati vero ita eam amiſerunt; ut eam nulla via ſperare poſſint; ac ita in peccato immobiles, ut ab eo nequeant dimoveri. Non quilibet tamen homo cujuslibet ſacramenti capax eſt: nam ſacramenti Ordinis ſexus femineus capax non eſt. Hoc ergo præmiſſo.

§. II.

Reſolvitur Prima Pars.

II. CErtum eſt, in parvulis rationis uſum nondum attingentibus, & adultis, qui illum numquam habuerunt, nullam requiri intentionem, aut diſpoſitionem ad valide recipiendum Baptiſmum, aut alia ſacramenta, quorum capaces ſunt. De adultis dubitatur, qui habent, aut habuerunt uſum rationis. De his Cajetanus, in *3. p. q. 68. a. 7.* docuit, per ſe loquendo, non exigi ad valide recipiendum Baptiſmum intentionem, ſeu voluntatem; ſed ſufficere non inveniri obicem voluntatis contrariæ. Gloſſa autem, C. *Solet* de Conſecr. diſt. 3. dicit, quod *Si Baptizans intendit Baptizare, qualemcumque intentionem baptizatus habeat, recipit ſacramentum.*

III. Dico tamen cum S. Thoma, *3. p. q. 68. a. 7.* In Adultis, qui habent, vel habuerunt uſum rationis, ad valide ſuſcipiendum ſacramentum requiritur aliqua voluntas, ſeu intentio illud ſuſcipiendi. Colligitur primo ex illo, Matth. 28. v. 19. *Euntes docete omnes Gentes, baptizantes eos &c.* Ad quid enim requirit Chriſtus præviam ad Baptiſmum doctrinam; niſi quia vult, ipſum voluntarie ſuſcipi ab adultis? Et ſane: ſicut fides debet voluntarie ſuſcipi, ita & Baptiſmus, quo homines fidei initiantur, & quo Chriſti fidem profitentur. Propterea S. Thom. citatus ſic ait: *Per Baptiſmum aliquis moritur veteri vitæ peccati, & incipit quamdam vitæ novitatem, ſecundum illud, Rom. 6.* Conſepulti ſumus Chriſto per Baptiſmum in morte, ut quomodo Chriſtus ſurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in novitate vitæ ambulemus: *Et ideo ſicut ad hoc, quod homo moriatur veteri vitæ, requiritur* (ſecundum Auguſtin. Hom. ultima inter 50. c. 2.) *in habente uſum liberi arbitrii voluntas, qua eum veteris vitæ pœniteat: ita requiritur voluntas, qua intendat vitæ novitatem, cujus principium eſt ipſa ſuſceptio ſacramenti. Et ideo ex parte baptizati requiritur voluntas, ſive intentio ſuſcipiendi ſacramentum.*

IV. Hinc cum non minus ſuſceptio ſacramenti, quam ejus miniſtratio debeat fieri modo humano voluntario, & libero: ſicut in Miniſtro requiritur intentio, ut vidimus; ita proportionaliter in ſuſcipiente. Unde præſcribunt Canones, ut illorum voluntas exploretur, antequam Baptiſmate initientur; ſive per ſe ipſos, ſi poſſunt, ſive aliorum teſtimonio: ut ſtatutum fuit, anno 398. in Concil. Carthaginen. 3. *cap.* 34. & anno 441. in Arauſic. 1. *c.* 12. Quæ confirmat Augu. *l. 4. de Bapt. contra Donat. c.* 24. & Innoc. III. *Cap. Majores* de Bapt. ubi ait: *Ille vero, qui nunquam conſenſit, ſed penitus contradicit; nec rem, nec characterem ſuſcipit ſacramenti.*

V. Dices primo. Qui recipit ſacramentum, habet ſe ſicut patiens: at intentio non requiritur ex parte patientis, ſed ex parte agentis; ergo &c.

Reſpondeo cum S. Th. 3. p. q. 68. a. 7. citato ad 1. *Quod in juſtificatione, quæ fit per Baptiſmum, non eſt paſſio coacta, ſed voluntaria, & ideo requiritur intentio recipiendi id, quod ei datur.* Nam *Deus* (addit idem S. Th. q. 69. a. 9.) *non cogit hominem ad juſtitiam. Et ideo ad hoc, quod aliquis juſtificetur per Baptiſmum, requiritur, quod voluntas hominis amplectatur Baptiſmum.* Subdit Dominicus Soto, quod cum Deus omnia ſuaviter diſponat, id maxime de fide, & Lege Evangelii conſtituit, ut nemo, niſi conſentiens, Chriſtianus fiat.

VI. Dices ſecundo. Nonnulli prorſus inviti, ac reluctan-

tes fuerint ſacramento Ordinis initiati; & tamen valide. Ut enim refert Theodoretus, *Hiſt. PP. cap.* 13. Macedonius ſolitarius fuit conſecratus in Presbyterum a Flaviano invitus, & reluctans. Res ita ceſſit. Cum Macedonii virtus in ore omnium eſſet, Flavianus Epiſcopus, tamquam ſi in eum ad ſe delata eſſet accuſatio, eum a vertice montis, quem incolebat, abducit: cumque haberet ibi Altare paratum, adducit ad Altare Macedonium inſcium quid fieret, eumque in numerum Sacerdotum coaptavit. Finito ſacro Officio, cum quidam ſignificaſſet Macedonio, eum ordinatum fuiſſe Presbyterum; is primum omnes maledictis, & conviciis cœpit laceſſere: poſtea accepto baculo, cui propter ſenium innitebatur, & ipſum perſequebatur Pontificem, & quotquot aderant &c. Hæc, & alia, quæ ſubinde fecit, nonne indicant, eum prorſus nolentem fuiſſe ordinatum? & tamen valide: cum predicta Ordinatio rata fuerit habita a Flaviano Canonum periſſimo: & inſuper ab omnibus Eccleſiis habitus fuerit ut verus Presbyter, Macedonius.

Item S. Epiphanius Paulinianum S. Hieronymi fratrem invitum, ac nolentem, primo quidem Diaconum, poſtea Preſbyterum inauguravit. Eum enim per multos Diaconos apprehendi juſſit, & teneri os ejus; ne forte liberare ſe cupiens adjuraret eos per nomen Chriſti; & ſic eum ordinavit Diaconum. Presbyterum autem ordinavit hoc modo. Cum Paulinianus miniſtraret in ſanctis Officiis: rurſum cum ingenti difficultate tento ore ejus, ordinaverunt Presbyterum. Duplex hoc factum demonſtrat, quarto ſeculo nullam requiſitam fuiſſe intentionem in ſuſcipiente Ordinem Sacrum.

Quare S. Aug. Tract. 26. in Jo: *Intrare* (inquit) *quiſquam Eccleſiam poteſt nolens, accedere ad Altare poteſt nolens, accipere ſacramentum poteſt nolens: credere non poteſt, niſi volens.*

VII. Reſpondeo, Macedonium, & Paulinianum, utpote viros omni virtute præditos, animumque in omnibus Eccleſiæ ſubditum habentes, virtualem, & abſolutum conſenſum in Ordinationem ipſis datam præſtitiſſe: quod oſtenderunt ſuæ Ordinationis officia, abſque ulla reluctantia poſtea exercentes. Illa vero obſiſtentia, qua obnitebantur, non indicabat, in eis fuiſſe abſolutam contrariam intentionem recipiendi Ordinationem; ſed eorum ſummam humilitatem, qua ſe indignos judicantes, ſecluſo abſoluto Eccleſiæ præcepto, ac etiam vi coactiva, non fuiſſent in ſuam Ordinationem conſenſuri. De Pauliniano enim S. Epiphanius refert: *Valde quippe obnitebatur, indignum ſe eſſe conteſtans.* Eumque tandem fuiſſe perſuaſum, adeoque conſentientem, indicant ſequentia S. Epiphanii verba: *Vix ergo compulimus eum, & perſuadere potuimus* (nempe, ut conſentiret in Presbyterum) *teſtimoniis Scripturarum, & propoſitione mandatorum Dei . . . iiſdem verbis, quibus ante ſuaſeramus* (nempe, ut conſentiret in Diaconatum.) *Os quidem ejus tenuerunt aſſiſtentes in utraque Ordinatione; non tamen ne contradiceret, ſed ne ipſos adjuraret per nomen Chriſti,* ut liber dimitteretur.

Macedonius item non fuit inſcius actionis, quam circa ſe fieri videbat, nec repugnabat; ſed poteſtatis, quæ ſibi ea actione tradita fuerat: qua cognita, conviciis, maledictis, & baculo adſtantes laceſſere cœpit: non quia ſuſceptæ Ordinationi in ſe repugnaret, ſed quia timebat, *Ordinationem eum eſſe privaturam & cacumine montis, & ea, quam deſiderabat, vivendi ratione.* Cæterum, quod abſolute conſenſerit, ex eo patet, quod Macedonius Dominica ſequenti invitatus ad celebritatem reſpondit: *Non ſufficiunt vobis ea, quæ facta ſunt, ſed me rurſum vultis efficere Presbyterum?*

VIII. Neque nobis contrarius eſt S. Auguſt. citato loco. Nam vel ibi loquitur de ſacramento Euchariſtiæ, ad quod poteſt aliquis, ſicut & ad Eccleſiam, & ad Altare coactus, & nolens accedere; unde ait: *Intrare quiſquam Eccleſiam poteſt nolens, accedere ad Altare poteſt nolens, accipere ſacramentum poteſt nolens: credere non poteſt niſi volens.*

Vel non loquitur de eo, qui per vim coactus baptizaretur omnino, & abſolute invitus, & repugnans: ſed de eo, qui prius nolens; minis, & terroribus inductus ad Baptiſmum accedit. Is enim licet ſecundum quid ſit nolens; hic & nunc tamen abſolute vult baptizari: ut enim talia mala evitet, voluntas ejus eligit Baptiſmum ſuſcipere. Et de talibus Innocentius III. Cap. *Majores*, intelligit decretum Concilii Toletani, in quo qui ad fidem coacti venerunt, eam retinere coguntur.

IX. Pro quo advertenda eſt S. Thomæ doctrina, in 4. *diſt. 6. q. 1. a. 2. q. 3.* ubi ait: *Sciendum, quod non requiritur in adulto voluntas abſoluta ſuſcipiendi, quod Eccleſia confert; ſed ſufficit voluntas conditionata, ſicut eſt in voluntariis mixtis, ut dicitur in 3. Ethicorum, cap. 2. Et ideo ſi ſit coactio ſufficiens, ita quod principium ſit ex toto extraneo, nihil conferente vim paſſo, ut cum aliquis reclamans immergitur violenter: tunc nec ſacramentum ſuſcipit, nec rem ſacramenti. Si autem ſit coactio inducens, ſicut minis, vel flagellis, ita quod baptizatus potius eligat Baptiſmum ſuſcipere, quam talia pati, tunc ſuſcipit ſacramentum, ſed non rem ſacramenti* (ideſt gratiam.) Hæc S. Thom. Et merito. Quia, ut diximus agentes de voluntario, ea, quæ fiunt ex metu, licet conditionate, & ſecundum quid ſint involuntaria; quia ſi poſſet quis vitare flagella, aut alia, quæ metuit, nollet: tamen abſolute eligit, & vult. Sicut qui metu tempeſtatis projicit merces in mare, vult abſolute, & ſimpliciter illas projicere; quamvis ſecundum quid, & ſub conditione vellet illas retinere.

X. Excipe tamen ſacramentum Matrimonii, ad cujus validitatem non ſufficit conſenſus, aut voluntas metu extorta. Nam quæ fiunt ex metu, licet jure naturæ voluntarie fiant, & proinde tali jure teneant: jure tamen poſitivo declarantur involuntaria, & nulla. Et quia Matrimonium, utpote contractus, ſubjicitur juri poſitivo, ſicut & cæteri contractus humani: ideo poſtquam tali Jure decretum fuit, contractum ex metu factum non eſſe validum; ſacramentum Matrimonii non habet, quod requiritur ad ſui valorem, ſi fiat ex metu.

§. III.

Reſolvitur Secunda Pars.

XI. Dico primo. Ad valorem ſacramenti non ſufficit in adulto, ut mere indifferenter, aut negative ſe habeat, illi nec conſentiens, nec diſſentiens; ſed requiritur neceſſario intentio, ſeu voluntas illud ſuſcipiendi, ſive præſens, ſive præterita. Eſt contra Cajetanum, conformior tamen menti S. Thomæ. Nam *3. p. q. 68. a. 7. ad 2.* expreſſe dicit: *Si in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi ſacramentum, eſſet rebaptizandus* —— Nec valet reſponſio Cajetani dicentis, S. Thom. loqui de eo, cui deeſſet intentio per intentionem contrariam; non vero per ſtatum neutrum, & indifferentem ad ſuſcipiendum, vel non ſuſcipiendum.

Nam primo. Sanct. Thom. citatus, *Art.* 12. loquens de amentibus, & furioſis, qui uſum rationis aliquando habuerunt: dicit, quod *Judicandi ſunt ſecundum voluntatem quam habuerunt dum ſanæ mentis exiſterent . . . . alioquin ſi nulla voluntas ſuſcipiendi Baptiſmum in eis apparuit, dum ſanæ mentis eſſent; non ſunt baptizandi.* Et ibidem *ad* 3. de dormientibus dicit; quod *Dormientes non ſunt baptizandi, niſi periculum mortis immineat; in quo caſu baptizari debent, ſi prius in eis voluntas apparuit ſuſcipiendi Baptiſmum, ſicut & de amentibus dictum eſt* (in corp.) *ſicut Auguſt. narrat in 4. l. Confeſ. capitul. 4. de amico ſuo, qui baptizatus eſt neſciens, propter periculum mortis;* ergo non ſufficit non contradicere Baptiſmo, ſed requiritur poſitivus conſenſus ſive præſens, ſive præteritus non retractatus.

XII. Ulterius. In iis, in quibus non requiritur voluntas, aut conſenſus, voluntas contraria nihil obeſt, ſed impertinenter ſe habet. Quia enim ad venditionem captivi non requiritur ejus conſenſus, valide venditur captivus, etſi ſuæ venditioni repugnet; ergo ſi ad ſuſcipiendum ſacramentum non requiritur voluntas, & conſenſus ſuſcipientis; ita neque ejus contraria voluntas obſtabit, quin valide ſuſcipiatur: ſed hoc negat Cajetanus; ergo debet fateri, ad valide ſuſcipiendum, aliquam requiri ſuſcipientis voluntatem.

XIII. Probatur inſuper, præſertim de Baptiſmo. Non poteſt adultus contrahere obligationem ad novam Religionem, & fidem, niſi poſitive id velit: ſed ſuſcipiens valide Baptiſmum contrahit obligationem ad novam Religionem, & Fidem; ita ut poſſit cogi ab Eccleſia ad ſuam fidem ſervandam; ergo &c. —— Si dicas: ſatis eſſe ad contrahendam obligationem, non habere voluntatem contrariam; ut patet in pueris, qui poſitivam voluntatem non habuerunt, quando ſuſceperunt Baptiſma, cum incapaces eſſent: quia tamen tunc non habuerunt voluntatem contrariam; poſſunt cogi ad ſervandam fidem, cum pervenerint ad ætatem adultam.

XIV. Contra eſt. Nam eſto in iis, qui propriæ voluntatis ſunt incapaces, ad contrahendam obligationem ſufficiat voluntas alterius reſpondentis pro ipſis, ut in pueris: qui tamen propriæ capaces ſunt voluntatis, non poſſunt obligationem contrahere ſine poſitivo propriæ voluntatis conſenſu. Unde licet pupillus, qui propriæ voluntatis civiliter eſt incapax, poſſit obligari per voluntatem Judicis; Major tamen obligari non poteſt, niſi propria voluntate. Quod docuit S. Auguſt. qui, *l. 4. de Bapt. c.* 24. de pueris ait: *Ideo cum alii pro eis non reſpondent, ut impleatur erga eos celebratio ſacramenti; valet utique ad eorum conſecrationem, quia ipſi reſpondere non poſſunt. At ſi pro eo, qui reſpondere poteſt, alius reſpondeat, non itidem valet.* Qua ratione Concil. Carthag. 3. *c.* 34. & Arauſic. 1. *c.* 12. ſupra laudata ſtatuunt: quod ægrotantes, ſi pro ſe reſpondere non poſſunt, ut baptizari poſſint, requiritur voluntatis præteritæ teſtimonium aliorum. Et in Catechiſmo Rom. S. Pii V. *Tit. de Baptiſmo adultorum.* Tum etiam in Romano Rituali, Pauli V. juſſu edito, cavetur, ne baptizetur adultus, qui fruens rationis uſu non petit, antequam in amentiam, aut ſubitum morbum, quo fuit correptus, & præ cujus acerbitate nec loqui, nec poteſt ſignum aliquod dare, inciderit. Alioquin Gentilibus, qui nihil numquam audierunt de Evangelio, ſaltem ſi ſubito correpti morbo obmuteſcerent, Baptiſma conferre liceret. Quod eſſe contra Canones, nemo non novit.

XV. Objicies primo Innocentium III. qui cap. *Majores*, ſic concludit: *Tunc ergo characterem ſacramenti imprimit operatio, cum obicem voluntatis contrariæ non invenit obſiſtentem;* ergo ad validitatem ſacramenti ſufficit non habere voluntatem contrariam.

Reſpondeo, neg. conſ. Innocentius enim de iis loquitur, qui præ infirmitate ſubita obmuteſcentes, *Prius Catechumeni extitiſſent, & habuiſſent propoſitum Baptiſmatis;* unde ſupponit in eis non meram indifferentiam, ſed voluntatem poſitivam, ſaltem præteritam.

XVI. Objicies ſecundo. Idem eſt Baptiſmus, qui confertur adultis, ac qui confertur parvulis: ſed in his non requirit propriam voluntatem; ergo nec in illis.

Si dicas, eſſe quidem eumdem Baptiſmum, ſed non eſſe idem ſubjectum. Unde in pueris, qui ſunt ſubjectum incapax propriæ voluntatis, hanc non requirit, quam tamen requirit in adultis, qui ſunt capaces. Sicut ad producendam gratiam in pueris, nullam requirit in ipſis diſpoſitionem, quam tamen in adultis requirit.

XVII. Inſtabis. Peccatum originale, ad quod delendum per

ſe eſt inſtitutus Baptiſmus, ſive pueris, ſive in adultis, eſt non propria, ſed aliena voluntate contractum; ergo in utriſque poteſt ſine propria voluntate remitti.

Reſpondeo, neg. conſ. Peccatum enim originale, quamvis ſit abſque propria voluntate contractum; voluntarium tamen eſt voluntate capitis: & ideo, licet in pueris, qui propriæ voluntatis incapaces ſunt remittatur abſque propria voluntate; non tamen in adultis, qui ejuſdem ſunt capaces. Tum etiam: quia adulti baptizantur in remiſſionem peccatorum, etiam actualium, quæ propria voluntate commiſerunt: Tum denique: quia Baptiſmus non ſolum delet peccatum originale, ſed inducit obligationem ad novam Religionem, & fidem: hæc autem, ut dicebamus, ab adulto nonniſi propria voluntate contrahi poteſt.

XVIII. Objicies tertio. Concilium Florentinum enumerans ea, quæ ad valorem ſacramenti ſunt neceſſaria; recenſet materiam, & formam, & intentionem Miniſtri, nihil loquens de intentione ſuſcipientis; ergo cenſuit, hanc ad valorem non requiri.

Reſpondeo, Conc. Florentinum non meminiſſe intentionis neceſſariæ ex parte ſuſcipientis, primo: quia intentum ejus erat recenſere ea, quæ in perficiendo quolibet ſacramento neceſſaria ſunt, & in quolibet ſuſcipiente. Intentio autem recipientis, non eſt neceſſaria ad perficiendum ſacramentum Euchariſtiæ; quia ſine ſuſcipiente perficitur: nec etiam ad illud recipiendum. Neque eſt neceſſaria in omni ſuſcipiente: nam in parvulis, ut vere ſuſcipiant Baptiſmum, non requiritur intentio. —— Secundo: quia Concilium enumerare intendit ſolum ea, quæ requiruntur ad perficiendum ſacramentum, ex parte miniſtrantis, ſeu agentis: non vero ea, quæ requiruntur ex parte ſuſcipientis. Nam ad valide ſuſcipiendum cætera ſacramenta, præter intentionem, requiritur Baptiſmus; & ad valide recipiendam Ordinationem, requiritur ſexus maſculinus: quæ tamen Concilium ibi non recenſet.

XIX. Objicies quarto. S. Thomas, *in 4. diſt. 6. q. 1. a. 2. q. 3.* dicit: quod *Non requiritur aliquid cauſans, ex parte recipientis; ſed ſolum impedimentum removens: quod quidem impedimentum nihil aliud eſt, quam voluntas contraria*. Ergo ſufficit, ut non adſit voluntas contraria.

Reſpondeo, neg. conſ. Nam S. Thomas ibi explicans quomodo debeat hoc impedimentum contrariæ voluntatis ab adulto tolli; dicit, quod requiritur *Intentio, vel voluntas ad recipiendum ſacramentum*; non ergo ſufficit indifferentia. Recolantur ſuperius dicta, pro mente S. Thomæ aſſequenda.

XX. Dico ſecundo. Intentio, quæ requiritur ad valide ſuſcipiendum ſacramentum, non debet neceſſario eſſe, vel actualis, vel virtualis, ſed habitualis, & interpretativa. Probo. Nam Canones docent, ex dictis ſupra, valere ſacramenta dormientibus, amentibus, & præ ſubita infirmitate, linguæ uſum, & cujuſvis alterius ſigni amittentibus; ſi appareat, eos antea ſacramenta deſideraſſe; atque in talibus intentio actualis non adeſt: nam tunc de ſacramentis non cogitant. Nec adeſt virtualis: non enim in eis permanet aliquis motus, vel operatio ab intentione præcedente relicta, in qua intentio præterita dici poſſit virtualiter permanere; ergo ſola adeſt habitualis intentio, nempe, præterita, non retractata. Quare Extrema unctio valet, collata fideli præ ſubita infirmitate omnium ſenſuum uſu deſtituto. Quia is, qui dum ſua frueretur ratione, ad mortem uſque Catholicam Fidem profeſſus eſt; cenſetur velle, ut ſibi ratione deſtituto ſacramenta in eo ſtatu neceſſaria conferantur.

XXI. Si dicas. Intentio habitualis non ſufficit in Miniſtro ad conficiendum ſacramentum, ut diximus; ergo neque ad recipiendum —— Nego conſ. Nam Miniſter active ſe habet ſua intentione influens: at ſuſcipiens ſe habet paſſive. Plus autem requiritur ad agendum, quam ad patiendum.

XXII. Si iterum dicas. Intentio habitualis ad recipiendum ſacramentum Matrimonii non ſufficit: neque enim dormientes, aut amentes nubere poſſunt; ergo neque ſufficit in aliis ſacramentis. —— Nego conſ. Nam contrahentes Matrimonium non pure ſuſcipientes ſunt, ſed etiam Miniſtri ſacramenti, ut probabilius docent Theologi: ad Miniſtrum autem intentio habitualis non ſufficit, eſto ſufficiat ad recipientem.

XXIII. Quæres: An valeant ſacramenta exterius ſerio recepta, quamvis recipiens ſuam intentionem interius retinuerit; apud ſe dicens: *Nolo recipere ſacramentum?*

Reſpondeo negative. Sicut enim ſupra diximus, non ſufficere ad validitatem ſacramenti, quod Miniſter ſerio exterius applicet materiam, & formam; ſi interius non intendat facere, quod facit Eccleſia: ita nec ſufficiet ad validitatem, quod ſuſcipiens ſerio quidem exterius recipiat, ac ſe ſubjiciat Miniſtro conferenti ſacramentum, ſed interius retineat intentionem, apud ſe dicens: nolo recipere quod Eccleſia recipiendum inſtituit. In utroque enim caſu, tam in Miniſtro, quam in recipiente intentio contraria obeſt valori ſacramenti. Unde S. Th. 3. p. q. 68. a. 7. ad 2. *Si* (inquit) *in adulto deeſſet intentio ſuſcipiendi ſacramentum, eſſet rebaptizandus: ſi tamen hoc non conſtaret, eſſet dicendum: ſi non es baptizatus, Ego te baptizo*. Et in Corp. ejuſdem art. *Ex parte* (inquit) *baptizati requiritur voluntas, ſive intentio ſuſcipiendi ſacramentum*. Et *q. 45. Supplem. a. 5.* hæc ſcribit: *Si aliquis ablutionem exteriorem reciperet, non intendens recipere ſacramentum, ſed ludum, vel dolum facere, non eſſet baptizatus.*

XXIV. Si dicas. Innocentium III. Cap. *Majores*, ſtatuere: valuiſſe Baptiſma, quo mortis, ac ſuppliciorum metu Judæi in Hiſpania, regnante Siſebuto Rege Chriſtiano, fuerunt baptizati: quamvis iidem Judæi poſtea, tempore Conc. Toletani IV. conteſtati fuerint, ſe interius receptioni Baptiſmatis contradixiſſe. Idemque eumdem Pontificem ſtatuere de Saxonibus, qui metu tormentorum Baptiſmo ſe ſubjecerunt corpore, non voluntate;

Reſpondeo, hæc confirmare, quæ ſupra diximus: nempe, validum eſſe Baptiſmum ſuſceptum ex metu; quia id, quod fit ex metu, abſolute, & ſimpliciter voluntarie fit. Unde ad facta relata dico: Judæos illos, & Saxones baptizatos ex metu contradixiſſe receptioni, non efficaciter, & abſolute; ſed inefficaciter, & conditionate, quatenus ſi potuiſſent evitare tormenta, noluiſſent recipere Baptiſma: at poſiti in circumſtantia tormentorum, ſimpliciter, & efficaciter voluerunt.

D U B I U M II.

An in Suſcipiente Requirantur Fides, & aliæ Diſpoſitiones?

§. I.

Reſolvitur de Fide, quoad Validitatem.

I. Quæſitum procedit de adultis. Certum enim eſt, parvulos abſque ullo fidei motu, cujus incapaces ſunt, baptizari: quidquid in contrarium fingat Lutherus. In duplici autem ſenſu agitari poteſt. Primo: an in ſuſcipiente fides ſit neceſſaria ad valide ſuſcipiendum ſacramentum. Secundo: An ſit neceſſaria ad percipiendam rem ſacramenti, nempe, gratiam. In primo ſenſu hic loquimur.

II. Dico. Ut valeat ſacramentum, non requiritur in ſuſcipiente fides. Probo. Non enim requiritur fides generalis, quæ omnes, aut ſaltem præcipuos articulos credat. Nam Eccleſia admiſit Baptiſma, quod in ſua hæreſi ſuſceperant Ariani, Macedoniani, Neſtoriani; quos ut dictum eſt, ad Catholicam fidem venientes, non rebaptizabat: immo, nec rebaptizaret Paganum, ſive Atheum, ſi abſque ulla fide, cum intentione tamen ſuſcipiendi ſacramentum Chriſtianorum, Baptiſma in Paganiſmo, aut etiam Atheiſmo ſuſcepiſſet. —— Neque etiam requiritur fides ſpecialis alicujus articuli; illius ſcilicet, qui concernit ſanctitatem, aut efficaciam Baptiſmi, aut ſaltem Trinitatis, ſub cujus invocatione confertur. Nam Eccleſia Catholica admittit Baptiſma Luteranorum, & Calviniſtarum &c. qui in multis circa efficaciam Baptiſmi, & ſacramentorum diſcredunt, ut vidimus. Et admiſit Baptiſma Arianorum, quamvis ſuſcipientes errarent in fide Trinitatis; dummodo error in forma Baptiſmi non fuiſſet expreſſus.

Hinc S. Auguſt. *l. 3. de Bapt. contra Donat. cap. 14.* ait: *Nec intereſt, cum de ſacramenti integritate, & ſanctitate tractatur, quid credat, & quali fide imbutus ſit ille, qui accipit ſacramentum. Intereſt quidem plurimum ad ſalutis viam; ſed ad ſacramenti quæſtionem nihil intereſt. Fieri enim poteſt, ut homo integrum habeat ſacramentum, & perverſam fidem; ſicut fieri poteſt, ut integra teneat verba Symboli; & tamen non recte credat, ſive de ipſa Trinitate, ſive de Reſurrectione, vel aliquid aliud.* Hanc veritatem docet quoque Sanct. Thom. *in 4. diſt. 6. quæſt. 6. art. 3. quæſt. 1. & 3. par. quæſt. 68. a. 8.* ubi ait: *Alio modo requiritur aliquid ex neceſſitate ad Baptiſmum, ſine quo character Baptiſmatis imprimi non poteſt. Et ſic recta fides baptizati non requiritur, ex neceſſitate, ad Baptiſmum; ſicut nec recta fides baptizantis: dummodo adſint cætera, quæ ſunt de neceſſitate ſacramenti. Non enim ſacramentum perficitur per juſtitiam hominis dantis, vel ſuſcipientis Baptiſmum; ſed per virtutem Dei.*

III. Sed primo objicies S. Aug. *lib. 7. de Bapt. cap. 55.* dicentem, valere Baptiſmum receptum ſine ſimulatione, & cum aliqua fide.

Reſpondeo, de mente S. Auguſtini ſatis conſtare ex dictis nuper. Ne ergo ſibi contradicat, dicendum eſt, illis verbis, *& cum aliqua fide*, ſumere fidem late ſumptam; nimirum, qua credat, & intendat ſumere Baptiſmum tamquam a Chriſto inſtitutum. Unde S. Thom. *3. part quæſt. 68. art. 8. ad 3.* ait: *Etiam non habens rectam fidem circa alios articulos, poteſt habere rectam fidem circa ſacramentum Baptiſmi; & ita non impeditur, quin poſſit habere intentionem ſuſcipiendi ſacramentum Baptiſmi. Si tamen etiam circa hoc ſacramentum non recte ſentiat; ſufficit ad perfectionem ſacramenti generalis intentio, qua intendit ſuſcipere Baptiſmum, ſicut Chriſtus inſtituit, & ſicut Eccleſia tradit.*

IV. Secundo objicies. Ad valorem Baptiſmi requiri in ſuſcipiente ſaltem fidem Trinitatis. Nam Conc. Arelatenſe 1. can. 8. ſtatuit quod, Afri ad Eccleſiam redeuntes novo conſecrentur Baptiſmate: *Si interrogati non reſponderint Trinitatem*. Et Arelatenſe 2. *can. 17.* decrevit: *Bonoſiacos baptizatos in Trinitate, ſi interrogati fidem noſtram ex toto corde confeſſi fuerint; cum Chriſmate & Manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficit*: ergo in ſubjecto Baptiſmi fides Trinitatis neceſſaria videtur.

Confirmatur. Nihil enim fruſtra in ſacramentis Eccleſiæ agitur: ſed ſecundum ritum Eccleſiæ ille, qui accedit ad Baptiſmum, de fide interrogatur, cum dicitur: *Credis in Deum Patrem &c?* ergo fides ad Baptiſmum requiritur.

V. Reſpondeo, prioris Concilii Arelatenſis Patres, iis verbis: *Si interrogati reſponderint Trinitatem*, ſolum voluiſſe, quod Afri revertentes ad Eccleſiam interrogarentur, non an crederent Trinitatem; ſed an baptizati eſſent in Trinitate, ideſt, in Patre, Filio, & Spiritu Sancto, ut laudatus Canon expreſſe dicit: *Et ſi perviderint eum in Patre, & Filio, & Spiritu Sancto eſſe baptizatum: manus ei tantum imponatur, ut accipiat Spiritum Sanctum.* —— Alterum autem Arelatenſe Con-

ſe Concilium ſolum præſcripſit, ut Bonoſiaci in Eccleſiæ ſinum non admitterentur; niſi prius omnes articulos fidei ſe ex animo credere palam teſtati fuiſſent: non autem, quod ſi non crederent, iterum baptizarentur.

VI. Ad Confirm. reſpondet Sanct. Thom. citato *artic. 8. ad 2.* quod Eccleſia intendit homines baptizare, ut emundentur a peccato, quod ſine fide haberi non poteſt. Ex quo ſequitur quidem, quod qui ſine fide baptizatur, non percipiat Baptiſmum ad ſalutem: non autem, quod illum vere non percipiat. Vide Sanctum Thom. citatum.

Neque obeſt, quod Baptiſmus dicatur ſacramentum fidei —— Nam, ut ait Sanct. Thom. in 4. diſt. 6. quæſt. 1 art. 3. quæſt. 1. ad 1. *Baptiſmus dicitur fidei ſacramentum, quia per eum homo cœtibus fidelium aggregatur: & ideo, qui accipit Baptiſmum, oſtendit, ſe fidem habere: & ſi non habet, reputatur fictus, & rem ſacramento percepto non percipit.*

§. V.

De Fide, quoad Fructum Sacramenti.

VII. Dico. Ad percipiendum fructum, ſeu rem ſacramenti, nempe, gratiam, neceſſaria eſt fides. Ita Sanct. Thom. *3. part. quæſt. 68. art. 8.* ubi dicit: aliquid ex neceſſitate requiri ad Baptiſmum dupliciter, *Uno modo, ſine quo gratia haberi non poteſt; quæ eſt ultimus effectus ſacramenti. Et hoc modo recta fides, ex neceſſitate, requiritur ad Baptiſmum; quia ſicut dicitur, Rom. 3.* Juſtitia Dei eſt per fidem Jeſu Chriſti. Idem docet, in 4. *diſt. 6. quæſt. 1. art. 3. quæſt. 1.* Ubi cum doceat, quod in ſuſcipiente Baptiſmum duplex ſit finis, nempe perceptio ſacramenti, & perceptio rei ſacramenti; addit: *Quod in adultis requiritur fides etiam perſonalis neceſſitate, quæ eſt ex ſuppoſito finis ſecundi: quia niſi credat reputatur fictus . . . . Et ita non conſequitur rem ſacramenti.* Quare ibidem *ad 2.* ſuper illa verba Chriſti, Marci ultimo verſic. 16. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit*, ait: *Dominus in verbis illis oſtendit quid requiritur in baptizando, ad ſalutem conſequendam, quæ eſt res ſacramenti.* Quare cum Dominus ſubjecerit: *Qui vero non crediderit condemnabitur*; aperte indicavit, quod etſi quis acceptet Baptiſmum, ſi tamen non habeat fidem, *condemnabitur*: ideſt, ſacramenti fructum, qui eſt æterna ſalus, non percipiet: ad hanc enim utrumque requiritur, & Baptiſmus & fides.

VIII. Ex his apparet, fidem eſſe primam, & fundamentalem diſpoſitionem, quam ſecum ferre debet homo; ut rem ſacramenti percipiat, nempe, gratiam juſtificationis.

Ut enim docet Tridentinum, Seſſ. 6. capite 8. *Cum Apoſtolus dicit, juſtificari hominem per fidem . . . . ea verba in eo ſenſu intelligenda ſunt, quem perpetuus Eccleſiæ Catholicæ conſenſus tenuit, & expreſſit: ut ſcilicet, per fidem ideo juſtificari dicamur; quia fides eſt humanæ ſalutis initium, fundamentum, & radix omnis juſtificationis: ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, & ad filiorum ejus conſortium pervenire.*

IX. Nec tamen putes, ad gratiam per ſacramentum conſequendam, ſolam fidem ſufficere. Hic enim eſt error Lutheri, Calvini, aliorumque ejuſdem furfuris hominum, ab Eccleſia damnatus, & a nobis rejectus, *Tom. 1. in 1. 2. Tract. de Juſtificat. Quæſt. 2. de Diſpoſitionibus ad Juſtificat. Dub. 3. & 4.* ſed, ut ibi oſtendimus, plures alii actus, per quos homo ad gratiam, Spiritu Sancto eum movente, ſe præparat: unde illuc Candidatum meum remitto.

Pro præſenti autem: quia ſacramenta, alia ſunt mortuorum, per quæ homo gratiam, quam prius non habebat, conſequitur: alia vivorum, per quæ gratia jam accepta augetur, & roboratur; ideo, non in omnibus eædem diſpoſitiones requiruntur.

Nam, ut quis fructum per ſacramenta vivorum percipiat, debet habere fidem formatam per charitatem, & eſſe in gratia juſtificante; ita ut ſi in gratia non ſit, nequeat ad ea digne, & cum fructu accedere; niſi prius a peccato purgetur, Deoque reconcilietur: ſive per ſacramentalem Confeſſionem, ut accedat ad Euchariſtiam: ſive ſaltem per contritionem perfectam, ut ad alia vivorum ſacramenta recipienda diſponatur. Non enim ad gratiæ augmentum recipiendum eſſet quoquo modo in gratia conſtitutus.

Ut vero ad gratiam primo conſequendam per ſacramenta mortuorum ſe diſponat; debet actus illos præmittere, quos recenſet Tridentinum, *Seſſ. 6. cap. 6.* nempe, fidei, timoris, ſpei, dilectionis Dei juſtificantis, odii, ac deteſtationis peccati, cum propoſito illud in poſterum non admittendi. His enim a Spiritu Sancto movente quaſi manuductus, ad gratiam per ſacramenta, ſive Baptiſmi, ſive Pœnitentiæ capiendam diſpoſitus eſt. De his fuſe egimus, *Tract. de Juſtific. quæſt. 2.* citata, Tridentini doctrinam ſequentes. An vero deteſtatio peccati requiſita tamquam diſpoſitio ad gratiam, ſive per Baptiſmum, ſive per Pœnitentiam obtinendam, debeat aliquem Dei amorem, qui charitatis ſit, includere; in Tractatu de Pœnitentia reſolvetur.

Q U Æ S T I O IX.

De ritibus Sacramentorum.

De ritibus, ac cæremoniis in ſacramentorum adminiſtratione adhiberi ſolitis primo quæremus: an Eccleſia eas inſtituere potuerit, ac recte inſtituerit. Secundo: An eas ſervare ex præcepto fideles teneantur.

D U B I U M I.

Poteſtas Eccleſiæ circa ritus, ac cæremonias.

§. I.

Quid Acatholici ſenſerint.

I. Quamvis ipſa ſacramenta a Chriſto inſtituta dici poſſint cæremoniæ, ac ritus externi ſacri ad gratiam conferendam ordinati: in communi tamen uſu, cum de ritibus ſacramentorum ſermo eſt, ſolum accipiuntur cæremoniæ ab Apoſtolis, & Eccleſia ſuperadditæ in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione; quæ non ad gratiam conferendam, ſed ad alios pios fines adhibentur.

II. Eccleſiæ ritus fere omnes hæretici deſpexerunt. Omiſſis Veteribus, veniam ad recentiores. Waldenſes, circa ann. 1180. deridebant omnes benedictiones, quas Eccleſia uſurpat ſuper panem, oleum; ut refert Eneas Sylvius, *Hiſt. Bohem. cap. 35.* Wicleffiſtæ quoque, circa ann. 1480. benedictiones ſalis, vini, olei, aquæ nullius roboris eſſe afferebant.

Ritus autem, præcipue circa ſacramentorum uſum, impie ſubſannant Lutherus, *lib. de Viſione Danielis contra Catharinum*, omnes creaturarum benedictiones damnans, & alibi omnia ejuſmodi libera eſſe dicens. Et Calvinus, lib. 4. Inſtitut. cap. 15. §. 19. *Quaſi* (inquit) *res eſſet contemptibilis ex Chriſti præcepto aqua baptizari: inventa eſt benedictio, vel potius incantatio, quæ veram aquæ conſecrationem pollueret. Additus poſtea cereus cum Chriſmate: exſufflatio vero januam ad Baptiſmum aperire viſa eſt. Et ſi autem me non latet, quam vetuſta ſit adventitia hujus farraginis origo: reſpuère tamen mihi, & piis omnibus fas eſt quidquid ad Chriſti inſtitutionem addere auſi ſunt homines*. Ubi vides miſeri homuncionis temeritatem, qui ſacros ritus, quos, vel ipſe antiquiſſimos fateri cogitur, reſpuere audet, ac aſpernari, tamquam a Satana inventos. Subdit enim: *Quum autem videret Satan, ſtulta mundi credulitate abſque negotio fere inter ipſa Evangelii exordia receptas eſſe ſuas impoſturas, ad craſſiora ludibria prorupit: hinc ſputum, & ſimiles nugæ palam in Baptiſmi probrum effreni licentia invectæ*. Verius dixiſſet, hæc impia contra ſacros, antiquoſque ritus, ſuggerente Satana, ſe protuliſſe; Calvinum imitantur ejus Gregales: inter quos Jacobus Piceninus, quem in *Vera Eccleſia, Tom. I. toto cap.* 15. impugnavimus, ubi fere omnia hanc materiam tangentia, pertractata Studioſus inveniet.

§. II.

Reſolutio Dubii.

III. Dico. Eccleſia potuit ritus, ac cæremonias in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione præſcribere; ac de facto juſte præſcripſit. Prima pars probatur primo. Non minoris auctoritatis eſt Eccleſia Chriſti, quam Synagoga Judæorum: ſed hæc potuit aliqua circa ritus præcipere, quæ non præceperat Deus; ergo etiam Eccleſia &c. Min. prob. Tum, *Eſther 9.* ubi Synagoga Judæorum, ſuadentibus Eſther, & Mardochæo, novum diem ſolemnem *Phurin* celebrandum præceperat, quem non præceperat Deus. Tum, *Judith 16.* ubi alter ſolemnis dies perpetuo obſervandus legitur inſtitutus, in memoriam victoriæ, quam Judith de Holopherne reportaverat. Tum 1. *Machab.* 4. ubi novum feſtum dedicationis Altaris ab anno in annum per dies octo præſcribitur obſervandum; quem Chriſtus ipſe approbavit, dum ad illud celebrandum aſcendit, *Joann.* 10.

IV. Probatur ſecundo. Apoſtoli initio naſcentis Eccleſiæ poteſtate ordinaria, quam habebant, multa poterant in Eccleſia diſponere, de quibus Chriſtus nihil in Scriptura ſtatuerat: ſed poteſtas ordinaria, quæ in Apoſtolis erat, manſit ſemper in Eccleſia, & adhuc manet; ergo &c. Maj. probatur. Paulus, 1. *Corinth.* 11. cum multa de Euchariſtia digne ſumenda dixiſſet, concluſit, verſ. 34. *Cætera cum venero diſponam*. Ex quibus verbis Sanctus Auguſtinus, *Epiſt.* 118. modo 54. *ad Januarium, cap. 6.* ſupponit, quod Chriſtus Apoſtolis dederit poteſtatem ordinandi ea, quæ ad debitum ſacramentorum ritum & uſum ſpectant. Et quidem in ſpeciali: quod licet ipſe poſt communem cœnam inſtituiſſet Cœnam Euchariſtiam, eamque Apoſtoli præbuiſſent; & hic uſus in Eccleſiæ initio fuerit: dicit tamen Auguſtinus, quod Chriſtus *Non præcepit, quo deinceps ordine ſumeretur; ut Apoſtolis, per quos Eccleſias diſpoſiturus erat, ſervaret hunc locum. Nam ſi hoc ille monuiſſet, ut poſt cibos alii ſemper acciperentur, credo, quod eum morem nemo variaſſet. Cum vero ait Apoſtolus de hoc ſacramento loquens*: Propter quod, fratres, cum convenitis ad manducandum, invicem expectate &c. *Statim ſubtexuit*: Cætera cum venero diſponam. *Unde intelligi datur (quia multum erat, ut in epiſtola totum illum agendi ordinem inſinuaret, quem univerſa per Orbem ſervat Eccleſia) ab ipſo ordinatum eſſe, quod nulla morum diverſitate variatur*. Quibus cenſet Auguſtinus, ordinem, quem in Euchariſtia miniſtranda, ritumque tenemus, a Paulo Apoſtolo fuiſſe diſpoſitum.

Inſuper, 1. *Corinth.* 7. loquens de Matrimonio, aliqua proponit, ut diſpoſita, non a ſe, ſed a Domino, verſ. 10. *Iis autem, qui Matrimonio juncti ſunt, præcipio non ego, ſed Dominus, uxorem a viro non diſcedere*: quia hoc tangit ſubſtantiam Matrimonii. Alia vero proponit, ut diſpoſita a ſe, non a Domino, verſ. 12. *Nam cæteris ego dico, non Dominus: ſi quis fra-*

frater uxorem habet infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo, non dimittat illam. Quibus indicat, non dimittere uxorem infidelem volentem cohabitare cum viro fideli, ordinatum eſſe, non a Domino, ſed a ſeipſo.

Apoſtoli item, *Act.* 15. Jeroſolymis congregati, novam cæremoniam inſtituerunt, nempe, ut Gentiles converſi abſtinerent a ſuffocato, & ſanguine; quod certe Deus non præceperat, niſi Judæis; immo Dei Lex etiam circa Judæos erat jam abrogata per Chriſti mortem. Quod autem Apoſtoli hoc fecerint, non ex ſpeciali revelatione, ſed ordinaria poteſtate, patet: quia hoc ſtatuerunt in Concilio congregato, ubi collatis ſententiis decreverunt, quod utile eſſe pro illo tempore judicarunt.

V. Secunda autem pars: quod Eccleſia tales ritus pie, ac juſte ſtatuerit, ac proinde ſervandi ſint: Probatur ex duplici Regula S. Auguſtini, laudata *Epiſt.* 118. modo 54. *ad Januarium*. Quarum primam tradit, *cap.* 1. nempe: *Illa, quæ non ſcripta, ſed tradita cuſtodimus: quæ quidem toto terrarum Orbe ſervantur: datur intelligi, vel ab ipſis Apoſtolis, vel plenariis Conciliis, quorum eſt in Eccleſia ſaluberrima auctoritas, commendata, atque ſtatuta retineri: ſicut quod Domini Paſſio, & Reſurrectio, & Aſcenſio in Cœlum, & Adventus de Cœlo Spiritus Sancti, anniverſaria ſolemnitate celebrantur. Et ſi quid aliud tale occurrit, quod ſervatur ab univerſa, quacumque ſe diffundit, Eccleſia.* —— Alteram tradit ibi, *cap.* 6. Ubi interrogatus, quid feria quinta ultimæ hebdomadæ Quadrageſimæ faciendum eſſet? An ſcilicet, offerendum mane, & rurſus poſt cœnam: an jejunandum, & poſt cœnam tantummodo offerendum: an etiam jejunandum, & poſt oblationem cœnandum? Ad quæ ſic ait: *Ad hoc itaque reſpondeo: quid horum ſit faciendum, ſi divina Scriptura præſcribit auctoritas; non ſit dubitandum, quin ita facere debeamus, ut legimus.* —— *Similiter etiam ſi quid horum tota per Orbem frequentat Eccleſia. Nam & hoc, quin ita faciendum ſit diſputare, inſolentiſſimæ inſaniæ eſt.* Sed ritus, quos in ſacramentorum diſpenſatione adhibemus, licet a Chriſto in Scripturis inſtitutos non legamus, traditos tamen antiquitus cuſtodimus; eoſque univerſa per totum Orbem ſervat Eccleſia; ergo eos, vel ab Apoſtolis, vel plenariis Conciliis inſtitutos eſſe credere debemus: ut, quin ita faciendum ſit diſputare (ut faciunt hæretici) inſolentiſſimæ inſaniæ ſit.

VI. Quod autem *Minor*, de rituum antiquitate, vera ſit, teſtantur Patres. Juſtinus Martyr, in *Apolog. ſecunda pro Chriſtianis*, multorum rituum meminit, quæ ad Euchariſtiæ, tum conſecrationem, tum diſpenſationem pertinent. Tertull. *lib. de Bapt. c.* 7. unctionis in Baptiſmo mentionem facit, dicens: *Egreſſi de lavacro perungimur benedicta unctione, de priſtina diſciplina.* Olei, & Chriſmatis Sanctus Auguſtinus *lib.* 15. *de Trinitate cap.* 26. Salis, & ligni Crucis, *lib.* 1. *Confeſſion. cap.* 11. *De Catechiz. rudibus, cap.* 10. & *Tract.* 16. *in Joann.* Sputi, Sanctus Ambroſius, *lib.* 1. *de Sacram. cap.* 1. & *de iis, qui Myſteriis initiantur, cap.* 1. Sed quid plura? Calvinus ipſe ſupra citatus fateri cogitur: *Fere inter ipſa Evangelii exordia ortum* habuiſſe præfatos ritus; ergo non Satan auctor fuit, ut ipſe blaſphemat: ſed Apoſtoli, vel Concilia, vel alii, quibus eſt Eccleſiæ ſaluberrima auctoritas, eos ſanxerunt. Quia tamen inter ritus, qui modernis hæreticis diſplicent, eſt ritus miniſtrandi Sacramenta idiomate latino; ideo ſit.

§. III.

De idiomate Latino in conferendis Sacramentis.

VII. DIco. Inter alios Eccleſiæ ritus, is ſapientiſſime inſtitutus eſt; ut in Eccleſia Latina, Latino idiomate ſacramenta ſolemniter adminiſtrentur. Dico *Solemniter*: quia Baptiſmus in neceſſitate miniſtrari poteſt idiomate, ipſi baptizanti noto. Excipitur etiam Matrimonium, quod cum perfici debeat mutuo conſenſu; requirit verba, aut nutus, qui a contrahentibus percipiantur. Eadem ratione peccatorum Confeſſio debet fieri a pœnitente idiomate ipſi noto: Confeſſio tamen non eſt ſacramentum, ſed materia ſacramenti.

VIII. Hoc evincitur primo: ex antiqua Eccleſiæ Latinæ conſuetudine, quæ latine ſemper ſacramenta, adminiſtravit; etiam poſtquam Latina lingua deſiit eſſe vulgaris. Teſtantur hoc quotquot de divinis Officiis ſcripſerunt, & Ritualia confecerunt. Unde Moravi, teſte Ænea Sylvio, *De Origin. Bohemorum*, a Pontifice impetrarunt, ut poſſent lingua Sclavonica divina Officia celebrare: quod tamen Bohemis idem petentibus negavit Gregorius VII. Si autem uſus fuiſſet lingua vulgari ſacramenta, & divina celebrandi; licentiam id faciendi certe non poſtulaſſent. —— Hoc ex eo etiam conſtat: quod divinis Officiis, & ſacramentorum adminiſtrationi miſcentur ſæpe verba Sacræ Scripturæ: ſed Sacra Scriptura antiquitus non extabat, niſi Hebraice, Græce, & Latine: Editiones enim, aut Germanicæ, aut Gallicæ, aut Hiſpanicæ, aut Italicæ nonniſi ab uno, vel altero ſeculo prodierunt. —— Quod ſi objicias editionem Gothicam, quam Ulphilas Gothorum Epiſcopus adornaſſe fertur; dicam: id factum non fuiſſe, niſi cum Epiſcopus ille cum ſuo populo cœpit eſſe Arianus; ea plane ratione, qua Editiones Vernaculæ Sacræ Scripturæ proxime lapſis ſeculis tunc ebullire cœperunt, cum Lutherus, aliique ab Eccleſia Catholica defecerunt.

IX. Evincitur ſecundo. Nam ex una parte nulla eſt neceſſitas utendi lingua vulgari in ſacramentorum adminiſtratione: ex alia autem multa incommoda ſequerentur; ſi ea uteremur. Nulla eſt neceſſitas. Nam ſi hæc eſſet, maxime foret, ut qui ſacramenta recipiunt, etſi idiotæ ſint, percipiant id, quod dicitur: hæc autem neceſſitas non eſt. Nam verba ſacramentorum, aut diriguntur ad elementa, ut conſecratio Euchariſtiæ, aut benedictio aquæ &c. elementa autem nallam linguam intelligunt. Vel diriguntur ad Deum, ut formæ verborum deprecatoriæ, quales ſunt in extrema unctione: Deo autem omnes linguæ ſunt notæ. Vel diriguntur ad perſonam ſuſcipientem: ſed hæc nihil refert, an intelligat; quia diriguntur ad illam, non inſtruendam, & docendam, ut ſunt verba concionis (quod ſupra vidimus) ſed ad eam Deo conſecrandam, ut ſunt verba Baptiſmi; vel abſolvendum a peccatis, ut ſunt verba abſolutionis. Sive autem verba hæc intelligantur, ſive non, habent effectum ſuum: quia non ex fide, aut devotione ſuſcipientis, ſed ex opere operato efficaciam habent, ut vidimus. Hinc Baptiſmi verba proferimus etiam ſupra infantes, ſupra amentes, & abſolutionis, ſupra ægrotos etiam a ſenſibus alienatos.

Dices. Quod ſi lingua vulgari proferrentur, & intelligerentur verba Baptiſmi ab adulto, dum baptizatur, majori devotione Baptiſmum ſuſciperet: excitaretur enim in eo Fides. —— Nam reſpondeo, devotionem, & fidem excitari poſſe in illo, etſi verba latine, & non vulgariter proferantur. Tum quia: etſi Latina ſint, adeo tamen vulgari linguæ ſunt proxima; ut a nullo quantumvis rudi, non percipiantur. Tum quia: cum adultus ad Baptiſmum non admittatur, niſi prævio Catechiſmo, & inſtructione, dum Baptiſma ſuſcipit, jam bene intelligit, quid ſibi conferatur: ideoque habet, unde fidem, ac devotionem poſſit in ſe excitare.

X. Incommoda autem, quæ ſequerentur ex uſu linguæ vulgaris, in ſacramentorum adminiſtratione, ſunt. Primum: quod impediretur commercium Eccleſiarum: non enim poſſent convenire in Eccleſiis Germanorum, Anglorum, Polonorum, Itali, Galli, Hiſpani, neque e contra; quod multum noceret communicationi, quæ debet eſſe inter membra ejuſdem corporis; ſicque extra ſuas regiones divinis Officiis carerent. Præſtat ergo hac lingua omnibus communi, qualis eſt Latina apud Latinos, ſicut Græca apud Græcos celebrare; ut ſic poſſint omnes invicem communicare.

Secundum: non tam bene ſervaretur divinorum majeſtas, quam ſi lingua non vulgari, & non omnibus trita celebrentur, ſervatur. Sicut enim ſacramentorum majeſtati congruit, ut celebrentur in alia domo, aliis veſtibus, quam ordinariis, & communibus: ita eidem congruit, ut alia lingua, quam ordinaria perficiantur.

Tertium; quia non adeo bene caveretur verborum mutationi. Si enim a quolibet patria vulgari lingua proferrentur, facile poſſet in verbis ſacramentalibus induci mutatio; quæ non ita facile accidere poteſt, ſi ab omnibus eadem lingua proferantur. Propterea uſu totius Eccleſiæ Primitivæ conſtat, quod Liturgiæ nullæ fuerunt in alia lingua uſurpatæ, quam Hebraica ſeu Chaldaica, Græca, & Latina; quæ tamen non erant ſingulis populis vulgares, & notæ; & modo etiam Eccleſia Græca Orientalis in ſola Græca lingua divina perſolvit, quæ vulgaris non omnibus Orientalibus eſt. De hoc egimus, in *lib. de vera Religione* nondum publici juris facto; ubi etiam Adverſariorum ratiunculis fecimus ſatis.

DUBIUM II.

An præfati ritus ita fuerint ab Eccleſia præcepti, ut nemini liceat abſque peccato eos immutare?

§. I.

Veritas ſtatuitur.

I. NEgant pertinaciter Heterodoxi volentes, Eccleſiam deſtitutam eſſe omni poteſtate imponendi præcepta, & maxime obligantia in conſcientia. Sed hunc errorem generaliter confutavimus *Tom. I. in* 1. 2. *Tract. de Legibus, q.* 6. *dub.* 1. modo ad præſens dubium.

II. Dico. Nemo, etiam ſecluſo contemptu, poteſt abſque peccato ritus ab Eccleſia ſtatutos immutare, & alios inducere. Ita Trid. *Seſſ.* 7. *Canon.* 13. his verbis: *Si quis dixerit, ſacros, & approbatos Eccleſiæ Catholicæ ritus in ſolemni ſacramentorum adminiſtratione adhiberi conſuetos; aut contemni, aut ſine peccato a Miniſtris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcumque Eccleſiarum Paſtorem mutari poſſe: anathema ſit.*

Et probo primo. Quia hanc ſuam fuiſſe mentem perpetuo teſtata fuit Eccleſia. Aſiatici, ſeculo ſecundo, mutare tentarunt ritum celebrandi Paſcha; volentes illud celebrare Luna 14. Martii, in quamcumque diem hebdomadæ caderet, ut Judæi celebrant: Victor Papa eos redarguit, comminatus excommunicationis pœnam, ni reſipiſcerent. Et quamvis Sanctus Irenæus Lugdunenſis Epiſcopus Victorem a ferenda excommunicationis pœna dehortatus ſit; id fecit ſtudio pacis, & vitandi ſchiſmatis gratia: non quia crederet, Aſiaticos potuiſſe ritum illum mutare. Immo Concilium Nicænum primum eos, qui Victoris decreto parere recuſaverant, ſub nomine Quatuordecimanorum, hæreticis accenſuit.

Rurſus: Canon. 50. ex iis, qui Apoſtolici dicuntur, trina merſio in Baptiſmo præcipitur; & qui unica tantum merſione baptizaverit, depoſitionis pœna mulctatur, ſi Presbyter, vel Epiſcopus fuerit. Quare Leander Epiſcopus Hiſpalenſis, ineunte ſeptimo ſeculo, conſuluit Gregorium Magnum de Miniſtris quibuſdam Catholicis, qui una tantum merſione in Hiſpaniis baptizabant; ne darent locum Arianis, qui trinam adhibebant: ut trinam exprimerent in Trinitate ſubſtantiam. Depo-

ſitionis autem pœna ſupponit rigoroſum præceptum: Conſilium autem per Leandrum a Gregorio petitum, ſupponit obligationem ritum illum ſervandi; non autem liberum cuique eſſe illum mutare.

III. Porro, quod præceptum Eccleſiæ de ritibus ſervandis obliget in conſcientia; ut qui illud fregerit, reus culpæ mortalis fiat: conſtat ex citato *Tom. I. in* 1. 2. Ubi probavimus, in Eccleſia poteſtatem condendi præcepta obligantia Fideles in conſcientia. Quod ſi hanc poteſtatem habet Eccleſia; quandonam juſtius ea uti poteſt, quam cum præcipit ea, quæ pertinent ad ordinem, & ritum ſervandum in cultu Dei? Si teſte Auguſtino, de ritu ſervando in ſumptione Euchariſtiæ, ſive a jejunis ſive a non iejunis Chriſtus nihil *Præcipit, ut Apoſtolis, per quos Eccleſias diſpoſiturus erat, ſervaret hunc locum*: quis negabit, eis contuliſſe poteſtatem præcepta faciendi de tali ordine ſervando, obligantia in conſcientia? Hinc Apoſtolus, 1. *Corinth.* 14. poſtquam præſcripſit, quo ordine ſe continere deberent Fideles in Eccleſia, concluſit, verſ. 40. dicens: *Omnia autem honeſte, & ſecundum ordinem fiant.* Supponebat ergo in ſe, & in Eccleſiæ Præpoſitis eſſe poteſtatem, qua honeſtum, ac decentem ordinem Fidelibus præcipiat; & maxime in iis, quæ cultum Dei, & ſacramentorum adminiſtrationem concernunt. Nam ſine hac poteſtate, cum quot ſint capita, tot ſint ſententiæ; quomodo ordo, ac uniformitas in Eccleſia, quoad cultum Dei, ſervaretur?

IV. Hoc volens, nolens, fateri coactus eſt Calvinus, *lib.* 4. *Inſtitut. cap.* 10. §. 30. Ubi loquens *De geniculatione, quæ fit, dum ſolemnes habentur preces*, de qua conſtat, quod in Sacris Scripturis expreſſe non habetur; quærit: *An ſit humana traditio, quam repudiare, vel negligere cuivis liceat?* Cui reſpondet: *Dico, ſic eſſe humanam, ut ſimul ſit divina. Dei eſt, quatenus pars eſt decori illius, cujus cura, & obſervatio nobis per Apoſtolum commendatur: hominum autem, quatenus ſpecialiter deſignat, quod in genere fuerat indicatum magis, quam expoſitum.* Quia autem in externa diſciplina, & cæremoniis noluit Deus ſigillatim præſcribere, quid ſequi debeamus: *Confugere hic oportet ad generales, quas dedit regulas, ut ad eas exigantur quæcumque ad ordinem, & decorem præcipi neceſſitas Eccleſiæ poſtulabit.* Ecce Calvinum confitentem, Deum ſolum generaliter indicaſſe ea, quæ ritum externum, & cultum ejus concernunt: modum autem in particulari non deſignaſſe, ſed deſignandum Eccleſiæ reliquiſſe. Hoc eſt, quod Eccleſia Catholica docet de ritibus, præſertim ſacramentorum. Deus inſtituit, in qua materia, & quibus verbis confici debent Baptiſmus, & Euchariſtia: quo autem ordine, quibus ritibus exterius miniſtrari deberent, ſtatuendum, ac præcipiendum reliquit Eccleſiæ: cum autem, Calvino teſte, Eccleſia in determinandis ejuſmodi ritibus procedat auctoritate, & poteſtate non pure humana, ſed & divina; neſcio, cur Calvinus neget, Fideles in conſcientia teneri Eccleſiæ ſic ſtatuenti, ſive determinanti in particulari id, quod Deus in genere indicavit, obedire.

§. II.

Calvini, & aliorum rationes contrariæ.

V. PRimo objiciunt. Imponere neceſſitatem eorum, quorum a Chriſto relicta eſt libertas, eſt laqueum injicere conſcientiis; unde Paulus, 5. *Corinth.* 7. *verſ.* 35. ne una quidem in re laqueum injicere auſus eſt: ſed ritibus circa ſacramenta a Chriſto relicta eſt libertas; ergo &c. Ita Calvinus, *lib.* 4. *Inſtitut. cap.* 10. citato.

Confirmatur. Apoſtolus ad *Coloſſenſ.* multa docet. Primo: Chriſtum nos ad plenum inſtruxiſſe de vero Dei cultu. —— Secundo: non eſſe petendam ab hominibus doctrinam de vero Dei cultu. —— Tertio: damnat omnes fictitios cultus, quos homines ſibi comminiſcuntur, vel ab aliis accipiunt.

VI. Reſpondeo, neg. abſolute maj. Chriſtus enim, ut nuper Calvinus fatebatur, multa in genere ſolum indicavit, quæ in particulari ab Eccleſia ſtatuenda reliquit: quæ certe dum Eccleſia ſtatuit, laqueum conſcientiis non injicit. Optime autem Paulus ibi dicit, ſe nolle laqueum injicere: puta cum ibi ageret de virginitate, quam Deus abſolute ſub conſilio reliquerat; ſi Paulus eam abſolute præcepiſſet, laqueum conſcientiis injeciſſet. Idem tamen Apoſtolus, qui virginitatem imperare noluit, alia multa imperavit. Unde 2. Theſſalonic. 3. verſ. 14. *Quod ſi quis* (inquit) *non obedit verbo noſtro per Epiſtolam; hunc notate, & ne commiſceamini cum illo, ut confundatur.* In ea autem Epiſtola etiam de Traditionibus locutus fuerat.

VII. Ad Confirmationem ſigillatim reſpondeo. Ad primum dico, Chriſtum nos inſtruxiſſe de vero Dei cultu in genere, & quoad ſubſtantiam; non vero de omni externo ritu in particulari, ut Calvinus ſupra fatetur. —— Ad ſecundum dico, velle ibi Paulum, doctrinam de vero Dei cultu non eſſe petendam ab hominibus, qui contraria Chriſto doceant; ut faciebant ii, contra quos ſcribebat. Et ideo —— Ad tertium dico, eum damnare cultum mere humanum, quique non ſit conformis fidei, & doctrinæ Chriſti; non autem cultum ab Eccleſia præſcriptum: hic enim eſt determinatus cultus a Deo in genere indicatus. Hinc idem Paulus, 1. *Corinth.* 7. diſtinguit inter præcepta Dei, dicens, verſic. 10. *Præcipio non ego, ſed Dominus*; & præcepta propria, verſicul. 12. *Ego dico, non Dominus.* Unde in eadem Epiſtol. *capit.* 14. multa circa ordinem in Eccleſia ſervandum locutus eſt, de quibus nihil Dominus mandaverat: puta, de ordine loquendi; quod mulieres taceant &c.

Ut autem ſcopus Apoſtoli in citata Epiſtola ad Coloſſenſes percipiatur, ſciendum: quod cum ab Epaphra, qui Coloſſenſes traxerat ad Chriſti fidem, didiciſſet, quoſdam ſeductores irrepſiſſe, qui eis perſuadebant, per Angelos quoſdam, non per Filium, nempe, Chriſtum, oportere accedere ad ſummum Deum: & præterea eis obtrudebant cæremonias quaſdam partim Judaicas, partim Ethnicas ab eis obſervandas: propterea Paulus, ut ab ejuſmodi erroribus Coloſſenſes averteret, præfatam Epiſtolam ad eos dedit.

VIII. Secundo objiciunt. Chriſtus, *Matthæi* 15. *verſ.* 9. reprehendit Traditiones hominum (quod prius dixerat Iſaias, (cap. 29.) his verbis: *Sine cauſa autem colunt me, docentes doctrinas, & mandata hominum.* —— Rurſus Auguſtinus, *Epiſt.* 119. modo 55. *cap.* 19. conqueritur, quod multitudine cæremoniarum aliqui Eccleſiam ita oneraverint, ut tolerabilior ſit conditio Judæorum.

Tertio. Hoc diſcrimen poſuit Deus inter nos, & Judæos: quod illos tamquam pueros docuit per ſigna ſenſibilia; nos tamquam viros ſine talibus ſignis erudivit. Unde Paulus, ad Galatas 4. verſ. 3. *Et nos* (inquit) *cum eſſemus parvuli, ſub elementis Mundi eramus ſervientes.* Et Chriſtus, *Joann.* 4. *verſ.* 23. ait: *Venit hora, & nunc eſt, quando veri adoratores adorabunt Patrem in ſpiritu, & veritate. Nam & Pater tales quærit, qui adorent eum.*

IX. Reſpondeo ad hæc Calvini commenta. Nempe, ad primum, Chriſtum reprehendere Traditiones Phariſaicas, & mandata hominum. Primo: quia multa ex illis pugnabant cum mandatis Dei, ut ipſe exprimit citato *c.* 15. *Matthæi*. Et *Marci* 7. —— Secundo. Quia multæ ex illis traditionibus inutiles erant, ut toties lavare manus. —— Tertio. Quia licet aliquæ bonæ eſſent, atque utiles, peccabant tamen in modo eas obſervandi: conſtituentes in illis ſummam Religionis, & pluris illas facientes, quam mandata Dei. Unde Chriſtus, Matthæi 23. verſ. 23. *Væ vobis* (inquit) *Scribæ, & Phariſæi hypocritæ, qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquiſtis, quæ graviora ſunt legis, judicium, & miſericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere.* Cæremoniæ autem Eccleſiæ, nec pugnant cum mandatis Dei, nec vanæ, aut inutiles ſunt; neque pluris eas facit Eccleſia, quam mandata Dei: quidquid ſit, an aliqui rudiores in hoc errent, ideo tamen corrigendi.

X. Ad ſecundum dico, Auguſtinum ibi non conqueri de cæremoniis ab Eccleſia ſtatutis, quas, ut vidimus, vult obſervandas: ſed de illis, quas ſibi privati homines imponunt, & mulierculæ plurimi faciunt. Verba S. Doctoris ſunt: *Omnia itaque talia, quæ neque Sanctarum Scripturarum auctoritatibus continentur, nec in Conciliis Epiſcoporum ſtatuta inveniuntur, nec conſuetudine univerſæ Eccleſiæ roborata ſunt; ſed pro diverſorum locorum diverſis moribus innumerabiliter variantur; ita vix, ut omnino numquam inveniri poſſunt cauſæ, quas in eis inſtituendis homines ſecuti ſunt: ubi facultas tribuitur, ſine ulla dubitatione reſecanda exiſtimo.*

XI. Ad tertium dico, differentiam inter Judæos, & Chriſtianos non ſtare in hoc, quod a Judæis ſolum cultum externum exigeret Deus, non internum, & ſpiritualem: a Chriſtianis autem ſolum exigat cultum ſpiritualem, & internum, non autem externum, ac ſenſibilem. Primum enim falſum eſt, cum *Iſaiæ* 29. reprehendat Deus Judæos, quod ſolo cultu externo illum colerent: *Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe eſt a me.* Secundum quoque falſum eſt. Nam Chriſtus ipſe pro Chriſtianis inſtituit ſacramenta, tamquam media ad ſalutem; quæ nihil aliud ſunt, quam ſigna externa cultus, ac ſenſibiles cæremoniæ. Diſcrimen ergo in hoc ſtat: quod cultus Judaicus, qua talis, erat figurativus, & proinde principaliter in ſignis, ac figuris ſenſibilibus ſitus erat, nec non in corporalibus exercitiis. At cultus Chriſtianus eſt principaliter internus, ac ſpiritualis, utpote a ſpiritu fidei, & charitatis procedens. Hinc Sanctus Paulus, 2. *Corinth.* 6. *verſ.* 6. Vetus Teſtamentum vocat *Litteram*, novum autem vocat *Spiritum*: ita qui in veteri Teſtamento Deo præſtabant cultum, nedum corporalem, ſed ſpiritualem, & internum per fidem; id non ex Veteri, ſed ex Novo Teſtamento habebant, ad quod jam tunc pertinere incipiebant.

XII. Tertio objiciunt. Legi Dei non eſt facienda additio, aut detractio. Deuter. 12. v. 32. *Quod præcipio tibi, hoc tantum facito Domino, nec addas quidquam, nec minuas*: quibus de modo colendi Deum præſcribitur. Et Prov. 30. v. 6. *Ne addas quidquam verbis illius ne arguaris, invenariſque mendax.*

Confirmatur exemplis. 4. *Regum* 17. Qui incolebant Samariam a feris diſcerpti ſunt; quia novis cæremoniis Deum colerent, quas Deus non inſtituerat. Ibidem, *cap.* 16. reprehenditur Achaz, quod novum Altare poſuerit in Templo. Qua ratione etiam ibi, *cap.* 21. aggravatur crimen Manaſſe, quod novum Altare extruxerit in Jeruſalem. Hæc Calvinus.

XIII. Reſpondeo, citatis locis non prohiberi omnem prorſus additionem, ſed ſolum additionem corrumpentem verbum Dei, eique contrariam: quod præcipue conſtat ex capite citato Deuteronomii & rurſus: quia poſt Deuteronomium multæ factæ ſunt additiones verbo Dei. In primis enim ſcripti ſunt omnes alii libri ſacri, tum Hiſtorici, tum Prophetici, & eorum Novum Teſtamentum. Multa moralia præcepta addita ſunt in libris Salomonis, & Prophetis. David addidit judiciale præceptum de dividenda æqualiter præda iis, qui in prælio pugnabant, & iis, qui ſarcinas cuſtodierant, 1. *Regum* 30. Poſteriores quoque Judæi addiderunt novas leges cæremoniales de novis feſtis diebus, *Heſter*, 9. *Judith*, *ultimo*,

mo, 1. *Machab.* 4. de quibus ſupra. Prohibentur ergo additiones verbo Dei, ejuſque mandatis contrariæ; non additiones in particulari explicativæ, aut determinativæ eorum, quæ Deus in genere ſolum indicavit: quales eſſe cæremonias Eccleſiæ, Calvinus ipſe fateri cogitur, ut ſupra vidimus. Contrarii quidem verbo Dei ſunt ritus hæreticorum, qui de verbo Dei plures libros Canonicos detrahunt: & quinque ſacramenta delent e numero ſacramentorum.

XIV. Ad Confirmationem dico, mala fide (more ſuo) procedere Calvinum, Samaritani enim illi non fuerunt puniti, quia novis præciſe cæremoniis Deum colerent; ſed quia ſimul Deum colere cœpiſſent, & ſua Idola. Achaz reprehenditur, non quia Altare novum juſſerit erigi in Templo; ſed quia illud juſſerit erigi ad ſimilitudinem altaris Idolorum, quod erat in Damaſco; & juſſerit, Altare Dei removeri de loco ſuo, ut Altare Idololatricum in optimo loco collocaret. Manaſſes autem, non ſolum novum Altare in Templo poſuit; ſed Altare, in quo ſacrificaretur Idolis: alioquin Altare novum erigere in Templo ad ſacrificandum Deo nullum crimen fuiſſet. Nam, 3. *Regum* 8. *verſicul.* 64. legimus, medium atrii Templi, juſſu Salomonis, ſanctificatum, ibique Holocauſta, & Sacrificia oblata: *Quoniam Altare æreum, quod erat coram Domino, minus erat, & capere non poterat Holocauſtum, & Sacrificium, & adipem Pacificorum.*

XV. Objicit quarto Calvinus. Cæremonias, quibus nos ſubeſſe magna Myſteria ſpargimus, nihil eſſe, quam mera ludibria; quia partim ex Gentium deliriis exemplata, partim ſimiarum more veteres Judaicæ legis ritus imitantia: qui nihilo magis ad nos pertinebant, quam pecudem victimæ.

XVI. Reſpondeo, has quoque calumnias contra ritus Eccleſiæ protuliſſe Manichæos. Unde Fauſtus, apud Sanctum Auguſtinum *lib.* 20. *contra Fauſtum*, *cap.* 4. ita Catholicis improperabat: *Solemnes Gentium dies cum ipſis celebratis, ut calendas, ſolſtitia .... Quare conſtat, vos, atque Judæos, ſchiſmata eſſe Gentilitatis &c.* Quas tamen diſſipat Sanctus Auguſtinus lib. citato, præcipue oſtendens, quod eſto in quibuſdam rebus ſimiles videantur ritus Catholicorum cum Gentilium, & Judæorum cæremoniis, longe tamen differunt, qui rebus ſimilibus, earumque uſum ad alium finem referunt. Gentiles enim ſuum cultum ad falſa Numina referebant; immolabant Dæmoniis, & non Deo: Chriſtiani autem ad unum verum Deum ſuum cultum referunt. Judæi colebant verum Deum, ei victimas, & alia offerebant; ſed tamquam Prophetiam futurorum: *Chriſtiani autem* (ait cap. 15.) *peracti ejuſdem Sacrificii memoriam celebrant ſacroſancta oblatione, & participatione Corporis, & Sanguinis Chriſti.* Videndus toto illo libro Auguſtinus; ut appareat eadem contra ritus Catholicorum, Manichæos tunc objeciſſe, quæ modo contra nos Calvinus, ac ejus gregales objiciunt: & eadem, quæ nos reſpondemus, ea eſſe, quæ Auguſtinus reſpondet.

Sed Calvinum rogo: Quid reſpondebit de Baptiſmo, qualem, quoad externum ritum habebant Judæi, immo & Gentes ſervarunt? De Judæis conſtat ex Lege ablutiones multas habuiſſe, & baptiſmata: ſacras etiam ablutiones Gentiles habebant; de quibus Triſmegiſtus, & Sybillæ decreverant, ut non aliis, quam adultis fierent. Quid inſuper Calvinus reſpondebit de Cœna Domini? Judæi enim panes Propoſitionis in menſa appoſitos, & Gentiles ſuas ſacras Cœnas habebant. Paſcha etiam, & Pentecoſten Judæi celebrabant. Cur ergo hæc etiam Calviniſtæ obſervant? Non alia via eſſe poteſt; niſi quia Judæi, & Gentiles ea omnia ad unum finem faciebant: ad alium finem Chriſtiani faciunt. Unde illa rejicienda; iſta ſervanda: *Sicut* (inquit Sanctus Auguſtinus citato loco, cap. 1.) *non ideo contemnenda, & deteſtanda eſt virginitas Sanctimonialium, quia & Veſtales fuerunt ..... quamvis nihil aliud diſtet, niſi quia, cui vocatur, atque reddatur.* Sic inter Sacrificia Paganorum, & Hæbræorum multum diſtat: eo ipſo, quod hoc ſolum diſtat, quæ cui ſint immolata, & oblata &c. Quibus Tractatui de Sacramentis in genere finem imponimus.

TRACTATUS QUINTUS
DE BAPTISMO.

A Conſideratione ſacramentorum in genere expediti, ad ſacramenta in particulari deſcendimus. Inter hæc primum omnium occurrit Baptiſma, quia ordine generationis cætera præcedit; dictum propterea *Janua ſacramentorum*. De hoc ergo primo examinabimus eſſentiam, & pertinentia ad illam. Secundo: cauſam efficientem ſive principalem, ſive miniſterialem. Tertio: ſubjectum. Quarto: effectus.

QUÆSTIO I.

De eſſentia Baptiſmi, & pertinentibus ad illam.

AD eſſentiam Baptiſmi pertinet examinare ejus differentiam, partes ipſum componentes, ejuſque proprietates, ac ſpecies. De his omnibus ſermo erit.

DUBIUM I.

Quænam ſit differentia inter Baptiſmum Joannis, & Chriſti.

§. I.

Varia Baptiſmi Chriſti figura.

I. VAria in antiqua Lege Baptiſma Chriſti adumbrantia præceſſerunt: inter quæ Catechiſmus Romanus primo recenſet Diluvium, quo Noemi ætate Orbis corruptus priſtinæ reſtitutus fuit integritati. Secundo: tranſitum maris Rubri, cujus beneficio Populus Iſraeliticus Egyptiacæ ſervitutis jugum excuſſit. Veteres Theologi Baptiſma adumbrarunt in ablutione Naamanis Syri, lepra mundati in Jordane ex Eliſei præſcripto, & in Probatica, de qua in Evangelio. His adjungi merito ſolent Circumciſio, de qua aliqua ſuperius dicta ſunt, & inferius dicentur: & Baptiſma Joannis, de quo modo.

II. Anno igitur quintodecimo Imperii Tiberii Cæſaris, Chriſto quidem nato, ſed nondum per prædicationem manifeſtato; Joannes Baptiſta e deſerto, in quo aliquo tempore moratus fuerat, egreſſus, venit in omnem regionem Jordanis prædicans Baptiſmum Pœnitentiæ. Plurimi Judæorum audita Joannis voce, ad eum confluere cœperunt, quos ille baptizabat, aqua eos abluendo. Quo Baptiſmo, & ablutione eos admonere volebat; ut ablutis ſordibus corporis, ſordes animæ diſcerent mundare per pœnitentiam; ne imminens Meſſiæ adventus eis eſſet infauſtus. Hic erat Baptiſmus Joannis.

III. Circa quem, varie variis temporibus erratum eſt. Primo enim Petilianus Donatiſta unum eſſe voluit Joannis, & Chriſti Baptiſma, tribus tamen gradibus conſecratum. Nimirum: dedit aquam Joannes ſine nomine Trinitatis: dedit Spiritum Sanctum Chriſtus: Spiritus Sanctus ignis in Apoſtolos ſupervenit; ſed hæc tria unum conſtituunt ſacramentum. Sic apud S. Auguſtinum, *lib.* 2. *Contra litt. Petiliani*, *cap.* 32. Quem errorem S. Doctor ibi, *cap.* 34. confutat ſic: *Cur ergo aquam repetiverunt Apoſtoli in eis, quibus jam Joannes aquam dederat, pertinentem ad unum Baptiſmum tribus gradibus conſecratum?*

IV. Acatholici moderni (plerique ſaltem) non alium volunt fuiſſe Baptiſmum Joannis a Baptiſmo Chriſti. Lutherus enim, licet ab initio oppoſitum ſcripſiſſet; poſtea vero nullam inter utrumque differentiam confeſſus eſt, neutrum juſtificare, ſed ſolam Fidem. Unde Melanchton, unus ex præcipuis Lutheri diſcipulis, in locis commun. *ann.* 1558. *tit. de Bapt.* ſic ait: *Etſi differentia erat in hoc articulo, Joannis de paſſuro Chriſto, Apoſtoli de paſſo & reſuſcitato: tamen Miniſterium fuit idem, & effectus eoſdem habuit in credentibus.*

V. Idem ſenſerunt Zuinglius, & Calvinus. Hic enim, *lib.* 4. *Inſt. cap.* 14. §. 7. ait: *Quo etiam certiſſimum fit, idem fuiſſe prorſus Joannis Miniſterium, quod Apoſtolis poſtea delegatum eſt. Non enim alium Baptiſmum faciunt diverſæ manus, quibus adminiſtratur: ſed eumdem eſſe, eadem doctrina oſtendit. In unam doctrinam Joannes, & Apoſtoli conſenſerunt: utrique in pœnitentiam, utrique in remiſſionem peccatorum: utrique in nomen Chriſti, a quo pœnitentia, & peccatorum remiſſio eſſet, baptizarunt.* Unde §. 18. baptizatos a Joanne, fuiſſe ab Apoſtolis rebaptizatos negat; *Ego autem concedo, fuiſſe illud verum Joannis Baptiſma, & unum idemque cum Chriſti Baptiſmate, ſed rebaptizatos nego.*

VI. Magiſter Sent. *in* 4. *diſt.* 2. duo genera baptizatorum a Joanne diſtinxit: unum eorum, qui ſpiritum ſuum in Baptiſmo Joannis collocabant, nullamque de Chriſto notitiam habebant: & hos dixit fuiſſe denuo baptizandos Baptiſmo Chriſti. Alterum eorum, qui juſtitiam ex Baptiſmo Joannis non ſperabant, quique in Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum credebant: & hi non fuerunt poſtea baptizati, ſed impoſitione manuum ſuper eos facta Spiritum Sanctum receperunt. Ita refert S. Thom. 3. *part. quæſt.* 38. *art.* 6.

§. II.

Catholica veritas.

VII. DIco. Baptiſma Joannis non erat idem, ſed in multis, & quidem eſſentialiter, diverſus a Baptiſmo Chriſti. Erat diverſus. Primo: ratione auctoris: Baptiſmi enim, qui dicitur Chriſti, Chriſtus ipſe Auctor fuit. Baptiſmus vero, dictus Joannis, ab ipſo Joanne, quamvis ex ſpeciali Spiritus Sancti inſtinctu inſtitutus fuit. Unde Scriptura nuſquam vocat illum, Baptiſmum abſolute, ſed cum addito, nempe, Baptiſmum Joannis. Ex hoc ſequitur, quod

Diverſus erat. Secundo: Quia Baptiſmus Joannis non erat proprie ſacramentum, ſed: *Quaſi quoddam ſacramentale diſponens ad Baptiſmum Chriſti: & ideo aliqualiter pertinebat ad legem Chriſti, non autem ad legem Moyſi.* Ita S. Thom. 3. *part. quæſt.* 38. *art.* 1. *ad* 1. Et ibidem *art.* 2. docet, in Baptiſmate Joannis duo poſſe conſiderari: nempe ritum, & effectum Baptiſmi. Licet autem ritus eſſet a Deo, qui familiari revelatione Joannem miſit ad baptizandum; effectus tamen illius fuit ab homine: quia *Nihil in eo Baptiſmo efficiebatur, quod homo facere non poſſet. Unde non fuit a ſolo Deo, niſi in quantum Deus in homine operatur.* Sacramenta autem a ſolo Deo effectum habere debent. Hinc

Diverſus erat. Tertio: Ratione effectus, ſeu virtutis, & efficaciæ. Quia Baptiſmus Chriſti per ſe ipſum dat gratiam, & Spiritum Sanctum, & ex opere operato facit renaſci ad novam vitam: Baptiſmus autem Joannis ex ſe ſolum dabat aquam abluentem corpus; ut ea ablutione, excitaretur in ſuſcipiente fides in eum qui daturus erat Baptiſmum in Spiritu Sancto. Pro hac veritate nullum fortius teſtimonium exquirere poſſumus, quam ab ipſo Joanne. *Matthæi* 3. *verſ.* 11. *Marci* 1. *verſ.* 8. *Lucæ* 3. *verſ.* 16. *& Joann.* 1. *verſ.* 25. Ubi cum quidam ex Phariſæis interrogarent eum: *Quid ergo baptizas, ſi tu non es Chriſtus, neque Elias, neque Propheta?* Reſpondit: *Ego baptizo in aqua. Medius autem veſtrum ſtetit, quem vos neſcitis.* Et poſt multa, verſ. 32. *Qui miſit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: ſuper quem videris Spiritum deſcendentem, & manentem, hic eſt, qui baptizat in Spiritu Sancto.* Fatebatur ergo Joannes ipſe Baptiſmum ſuum eſſe tantum miniſterium, exhibens aquam omni ſpirituali effectu ex ſe deſtitutam; & Spiritus Sancti gratiam per ſolum Chriſti Baptiſma eſſe conferendam. Si enim eamdem vim contuliſſet Chriſtus Baptiſmo Joannis, quam confert Baptiſmo ſuo: non dixiſſet, Baptiſmum ſuum eſſe *in aqua*, Baptiſmum vero Chriſti *in Spiritu Sancto*: uterque enim fuiſſet in aqua, & uterque in Spiritu Sancto. Quapropter Concilium Trident. Seſſ. 7. de Bapt. Can. 1. *Si quis* (inquit) *dixerit, Baptiſmum Joannis habuiſſe eamdem vim cum Baptiſmo Chriſti, anathema ſit.*

Diverſus erat quarto: ratione ſigni, & ritus ſenſibilis. Nam licet uterque conſtaret aqua; ille tamen, qui Chriſti dicitur, præterea includit formam, nempe verba: ubi Joannis Baptiſmus verborum expers erat. Nec enim Joannes, dum baptizabat, ullis determinatis verbis utebatur; ſed ſolum hortabatur populos, ut Pœnitentia ſe præpararent, & crederent in eum qui venturus eſſet. Hoc enim indicant Pauli verba, Actor. 19. verſ. 4. *Joannes baptizavit Baptiſmo pœnitentiæ populum, dicens: In eum, qui venturus eſſet poſt ipſum, ut crederent, hoc eſt, in Jeſum.* Dato etiam, Joannem baptizando aliquibus verbis uſum fuiſſe: certum eſt, eum uſum non fuiſſe invocatione SS. Trinitatis, vel in nomine Jeſu, quæ Baptiſmo Chriſti eſſentialis eſt. Quare Paulus ibi eos, qui a Joanne baptizati fuerant, juſſit baptizari *In nomine Domini Jeſu.*

VIII. Ex hoc conficitur ratio. Si idem fuiſſet Baptiſmus Joannis, & Baptiſmus Chriſti quoad eſſentiam, & efficaciam; Apoſtoli eos, qui baptizati fuerant Baptiſmo Joannis, non juſſiſſent iterum baptizari Baptiſmo Chriſti; ſed de facto Paulus eos juſſit baptizari, ut ſupra dictum eſt; ergo &c.

Scio, Calvinum, *lib.* 4. *Inſtit. cap.* 15. §. 18. dicere, eos non fuiſſe iterum baptizatos: ſed ſolum accepiſſe Spiritum Sanctum, per impoſitionem manus. Verum quam aliena ſit a ſacro textu hæc interpretatio, legenti patet. Ibi enim, poſt ſupra laudata Pauli verba, ſubjungitur; v. 5. *His auditis baptizati ſunt in nomine Domini Jeſu.* Deinde v. 6. *Et cum impoſuiſſet illis manus Paulus, venit Spiritus Sanctus ſuper eos, & loquebantur linguis, & prophetabant.* Hæc autem verba *Baptizati ſunt*; & hæc alia: *Cum impoſuiſſet illis manus Paulus*, demonſtrant duas actiones, nempe, unam Baptiſmi, alteram impoſitionis manus; unam baptizantis eos in nomine Jeſu, alteram diverſam Pauli poſt Baptiſmum imponentis ſuper eos manus. Scriptura enim multum diſtinguit impoſitionem manus a Baptiſmo; ut videre eſt, *Act.* 8. Ubi cum Philippus Diaconus multos in Samaria baptizaſſet in nomine Jeſu; nec quiſquam illorum accepiſſet Spiritum Sanctum: *Nondum enim in quemquam illorum venerat, ſed baptizati tantum erant in nomine Domini Jeſu*; Apoſtoli id reſcientes miſerunt ad eos Petrum, & Joannem, qui *imponebant manus ſuper illos, & accipiebant Spiritum Sanctum.* Quibus manifeſte apparet, quod impoſitio erat quid diſtinctum & ſeparabile a collatione Baptiſmi: Baptiſmo enim Chriſti mundabantur a culpa: impoſitione autem manus, gratias datas, donum ſcilicet Linguarum Prophetiæ &c. accipiebant.

IX. Merito autem baptizati a Joanne debebant Chriſti Baptiſmo iterum baptizari. Nam, ut docet S. Thom. 3. part. qu. 38. art. 6. *Quando in ſacramento omittitur aliquid, quod eſt de neceſſitate ſacramenti; non ſolum oportet ſuppleri quod fuerat omiſſum, ſed oportet totaliter innovari. Eſt autem de neceſſitate Baptiſmi Chriſti, quod fiat, non ſolum in aqua, ſed etiam in Spiritu Sancto, ſecundum illud Joan.* 3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnum Dei. *Unde illis, qui tantum in aqua baptizati erant Baptiſmo Joannis, non ſolum ſupplendum erat quod deerat (ut ſcilicet, daretur eis Spiritus Sanctus per impoſitionem manuum) ſed erant iterato totaliter baptizandi in aqua, & Spiritu.* Quibus Sanctus Thomas Calvinum proſternit, volentem baptizatos a Joanne, Baptiſmo ſuo, non alio indiguiſſe, quam manuum impoſitione. Porro: quod Joannes in ſuo Baptiſmate ſpiritum non nominaret, patet, quia baptizati a Joanne interrogati, an accepiſſent Spiritum Sanctum, reſponderunt, Act. 19. verſ. 2. *Sed neque ſi Spiritus Sanctus eſt, audivimus.*

X. Huic veritati ſuffragantur Patres, a quorum teſtimoniis referendis abſtineo. Unum refero, pro omnibus, Auguſtinum. Tum, *Tract.* 5. *in Joann.* ubi ait: *Poſt Joannem ideo baptizatum eſt, quia non Chriſti Baptiſmum dabat, ſed ſuum: quia ſic acceperat, ut ipſius eſſet.* Et *Epiſt.* 48. modo 93. *cap.* 11. oſtendens, cur illi, qui ab hæreticis baptizati ſunt, non iterum baptizentur, cum ad Eccleſiam redeunt; & tamen qui a Joanne baptizati fuerant, ab Apoſtolis iterum baptizati fuerunt, rationem dat: quia Baptiſmus Joannis non erat Baptiſmus Chriſti; Baptiſmus autem, quem hæreticus dat, eſt Baptiſmus Chriſti: *Sed baptizavit, inquis, poſt Joannem Paulus Apoſtolus: numquid poſt hæreticum?* Et ſubinde oſtendens, Baptiſmum valere eis, *Quibus datur, quamvis imparis ſint meriti, per quos datur; quia Chriſti eſt, non eorum a quibus miniſtratur*; ſubjungit: *Puto, quod jam intelligas, ideo Paulum dediſſe quibuſdam Baptiſmum Chriſti; quia Joannis Baptiſmo fuerunt baptizati, non Chriſti.*

XI. Hoc argumentum ex profeſſo tractat, *lib.* 5. *de Baptiſm. contra Donat. cap.* 9. dicens: *Jam nunc de Baptiſmo Joannis videndum eſt, quid dicatur: Baptizatus enim a Paulo eos, qui jam Baptiſmo Joannis baptizati fuiſſent, legimus in Actibus Apoſtolorum, non ob aliud, niſi quia Joannis Baptiſmus non fuit Chriſti Baptiſmus; ſed Joanni a Chriſto conceſſus, qui Joannis proprie diceretur .... Accepit autem hoc Joannes, certæ diſpenſationis gratia, non diu manſurum: ſed quantum ſatis eſſet ad parandam viam Domino, cujus eum eſſe Præcurſorem oportebat*: & poſt multa, iterum diſtinguens Baptiſmum Chriſti a Baptiſmo Joannis; *Sed* (inquit) *Dominus Jeſus Chriſtus tali Baptiſmo mundat Eccleſiam, quo accepto, nullum alterum requiratur: Joannes autem tali Baptiſmo prætingebat, quo accepto, eſſet Baptiſma etiam dominicum neceſſarium: non ut illud repetatur, ſed ut eis, qui Baptiſmum Joannis acceperant, etiam Chriſti Baptiſmus, cui viam præparabat ille, traderetur.* Hæc fuſius exhibere operæ pretium duxi. Videant Acatholici, quam ſenſui Antiquæ Catholicæ Eccleſiæ contradicant? Anabaptiſtæ quidem, qui exemplo Pauli, qui a Joanne baptizatos baptizavit, omnes in alia Eccleſia baptizatos rebaptizare cum Donatiſtis volunt. Alii autem, ut Calvinus, qui hoc quidem negant; volunt tamen, Baptiſma Joannis non fuiſſe a Baptiſmo Chriſti diverſum: ac proinde, Paulum a Joanne baptizatos, Baptiſmo aquæ Chriſti rebaptizandos non curaſſe, ſed ſolo Baptiſmo ſpiritus.

§. III.

Acatholicorum momenta.

XII. OBjicit primo Calvinus, *lib.* 4. *cap.* 15. §. 17. Idem fuit Miniſterium Joannis, & Apoſtolorum; ergo idem Baptiſmus. Ant. probat. Non enim alium Baptiſmum faciunt diverſæ manus, quibus adminiſtratur, ſed diverſa doctrina: at in unam doctrinam Apoſtoli, & Joannes conſenſerunt: utrique etiam in nomine Chriſti, a quo pœnitentia, & remiſſio peccatorum eſt, baptizarunt; ergo &c.

Reſpondeo, neg. idem fuiſſe miniſterium Joannis, & Apoſtolorum. Nam miniſterium Joannis fuit pure præparatorium populi ad adventum Chriſti; & Chriſto manifeſtato, ceſſaturum: miniſterium autem Apoſtolorum fuit conſequens Chriſti manifeſtationem, & uſque ad conſummationem ſæculorum duraturum. Sicut ergo miniſterium Sacerdotum veteris Legis, non fuit idem cum miniſterio novæ Legis; quia præparatorium ad iſtud, & iſto adveniente ceſſaturum: ita & miniſterium Joannis.

Neque eadem fuit doctrina Joannis cum doctrina Apoſtolorum; ut poſſet cum iſta unum miniſterium, & unum Baptiſma facere. Nam licet doctrina Joannis non eſſet contraria; erat tamen ſolum præparatoria ad illam, quam Apoſtoli clare erant promulgaturi, præſertim de Chriſti Paſſione, & Reſurrectione, de qua Joannes nihil locutus eſt. Cæterum hoc etiam dato, quid ad identitatem Baptiſmi confert? Nam etiam Prophetæ clare de Chriſti adventu locuti ſunt, ejuſque Paſſione, ac Morte: tota doctrina, & miniſterium veteris Legis ad miniſterium novæ Legis ordinabatur: & tamen nec Calvinus dicit, eadem fuiſſe ſacramenta, & miniſterium veteris Legis cum ſacramentis novæ Legis, & ejus miniſterio: quia cum eſſent præparatoria, hiſce advenientibus, erant ceſſatura. Addo, quod ſicut etiam in Calvini ſententia contrarietas in doctrina non tollit unitatem Baptiſmi; quia quæcumque ſit doctrina Miniſtri, Baptiſmus ſemper eſt Baptiſmus Chriſti, qui eſt, qui baptizat; ideoque Baptiſmus ab hæreticis datus, quamvis in doctrina Chriſto contradicentibus, valet: ita ab oppoſito, unitas doctrinæ præciſe, non faciet, ut Baptiſma Joannis ſit idem cum Baptiſmo Apoſtolorum: quia Baptiſmus Apoſtolorum erat Baptiſmus Chriſti; Baptiſmus autem Joannis non erat Chriſti, ſed Joannis.

XIII. Objiciunt ſecundo alii. Ex Apoſtolo, ad Epheſ. 4. v. 4. *Unum corpus, & unus ſpiritus, ſicut vocati eſtis in una ſpe vocationis veſtræ. Unus Dominus, una Fides, unum Baptiſma*; ergo ubi eſt unum corpus, unus ſpiritus, una ſpes vocationis, & una fides, ibi erit unum baptiſma: at tempore prædicationis Joannis, diſcipulorum ejus, & Chriſti erat unum corpus, unus ſpiritus, una ſpes, una fides; ergo erat omnibus idem Baptiſma.

Reſpondeo, neg. conſ. Alioquin etiam inferri poſſet primo: quod ſicut omnes Fideles ab initio Mundi habuerunt eamdem ſpem, ac eamdem fidem; fueruntque unum corpus habens Chriſtum, ut Caput? ita habuerint idem ſacramentum, vel eumdem Baptiſmum. Secundo: inferri poſſet e contrario, quod ubi non eſt unum corpus, una ſpes, una fides, unus ſpi-